

Årsberetning 2002

Arbejds miljøklagenævnet

Arbejdsmarkedets Ankenævn

Nytorv 11-13

1450 København K

Telefon: 33 92 66 00

Fax: 33 13 52 47

Ankenævnets hjemmeside : www.amk.ama.dk

E-mail adresse : ama@ama.dk

Design & produktion : Schultz Grafisk

Fotos : Michael Uhlfeldt

Location : København

Trykt udgave : ISSN 1399-7408

Elektronisk udgave : ISSN 1601-8745

Indhold

Forord v. formanden	5
Præsentation af Arbejds milj øklagenævnet	6
Udvalgte emner fra klagenævnets sager	8
”Kontorkampagnen”	10
Det tertiære moment	14
Udvalgte nævnsafgørelser fra året	18
Virksomheds etablering af sikkerhedsorganisation	20
Dispensation fra reglerne om sikkerhedsorganisation	24
Introuddannelse efter 4 års ansættelse	26
Dispensationsansøgning om BST-medarbejders deltagelse i introduktionskurset	30
Tilbagekaldelse af godkendelse af en BST-medarbejders kvalifikationer	34
Revurdering af afgørelse om brug af personlige værnemidler ved trykrensning	36
Støv fra slaggebelægning	38
Støjbelastning ved kimning	40
Arbejdsstillinger i bus	42
Sikring mod kvælning/forgiftning ved arbejde i vandindvindingsbygværker	46
Indretning af skærmarbejdspladser	50
Indretning af skærmarbejdspladser og niveauplacering	54
Påbud om foranstaltninger mod reflekser og modlys i skærme (computer)	58
Forbud mod recirkulation af procesluft til arbejdslokaler	62
Klage over afslag på dispensation for manglende dagslys	66
Arbejdssteders indretning på bibliotek	68
Højdeindstillige borde på biblioteket	70
Konkret vurdering af autoværksted	72
Ventilation ved plastblæsestøbemaskiner	76
Udendørsarbejde på savværk	78
Indretning af arbejdslokaler med en forsvarlig rumhøjde Afslag på dispensation til at recirkulere udsugningsluft fra el-kirurgi	84
Kontrol af privat trappelift og adgang til private hjem	86
Sikring af palleløfter	88
Afskærmning, nødstop samt tilpasset tilsyn	92
CE-mærket anlæg af lovmæssigt indrettet	94
Sprøjtelakering på skiftende værksteder	96
Arbejdstilsynet afvisning af at undersøge børnearbejde Forlængelse af efterkommelsesfrist for påbud vedr. spiserum og kontorrum	102
Afslag på forlængelse af efterkommelsesfrist	104
Afvisning på grund af overskridelse af klagefrist	106
Returnering af anmeldelse af arbejdsulykke	108
Fakta om Arbejds milj øklagenævnet	110
Emneregister 2001-2002	118
Stiksordsregister	130

Forord

2002 var det fjerde år i Arbejdsmiljøklagenævnets historie og et år, hvor tilgangen af klagesager faldt i forhold til 2001 og kom på næsten samme niveau som i år 2000. Som de foregående år har sagerne indholdsmæssigt været spredt over hele arbejdsmiljølovens område. Der har ikke som sidste år, været et bestemt sagsområde som har været mere dominerende end de andre.

Den overordnede målsætning for arbejdet for såvel sekretariatet som i forbindelse med nævnets behandling af sagerne, er fortsat at kombinere retssikkerhed og høj faglig kvalitet med rimelig sagsbehandlingstid.

Et udvalg af nævnets afgørelser er som sædvanligt medtaget som en del af årsberetningen.

Herudover indeholder årsberetningen to artikler. Den første omhandler den indvirkning Arbejdstilsynets kampagne i forbindelse med sikkerheds- og sundhedsniveauet på

kontorarbejdspladser har haft på typen af sager nævnet har behandlet i 2002.

Den sidste omhandler en enkelt sag omkring en klassisk forvaltningsretlig problemstilling om tilbagekaldelse af begunstigende forvaltningsakter.

København maj 2003

Lisbet Jensen
Formand

Lone Adler
Stedfortræder

Præsentation af Arbejdsmiljøklagenævnet

Folketinget vedtog i sommeren 1998 ved en ændring af arbejdsmiljøloven at oprette Arbejdsmiljøklagenævnet pr. 1. januar 1999 som klageinstans på arbejdsmiljøområdet. Arbejdsmiljøklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af Arbejdstilsynet i henhold til arbejdsmiljølovgivningen, herunder forvaltningsretlige spørgsmål, der knytter sig hertil. Nævnet er en forvaltningsmyndighed, som administrativt hører under Beskæftigelsesministeriets område, men nævnet er uafhængigt og derfor ikke bundet af instrukser fra ministeren, ministeriet eller andre myndigheder om den enkelte sags behandling.

Afgørelser truffet af nævnet kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Nævnet består af en formand og 13 beskikkede medlemmer. Formanden ansættes af beskæftigelsesministeren og skal have en juridisk, national-økonomisk eller dermed ligestillet

uddannelse. 10 af de beskikkede medlemmer udpeges efter indstilling fra arbejdsmarkedets parter. 3 af de beskikkede medlemmer er sagkyndige og har ingen stemmeret. De udpeges efter indstilling fra henholdsvis Justitsministeriet, Sundhedsministeriet og Danmarks Tekniske Universitet.

Nævnet er beslutningsdygtigt, når der udover formand eller stedfortræder er mindst tre udpeget af arbejdsgiversiden samt mindst tre fra lønmodtagerside til stede.

Sekretariatsbetjeningen af nævnet varetages af sekretariatet for Arbejdsmarkedets Ankenævn.

Udvalgte emner fra klagenævnets sager

Artiklerne i dette afsnit beskriver en række problemstillinger med relation til konkrete sager, der har været behandlet i 2002.

Den første artikel om kontorkampagnen er skrevet på baggrund af en række sager, hvor nævnet som noget nyt har behandlet en række klagesager fra virksomheder med kontorarbejdspladser.

Den anden artikel om det tertiære moment behandler den klassiske forvaltningsretlige problemstilling om tilbagekaldelse af begunstigende forvaltningsakter. Denne artikel er baseret på en sag, hvor nævnet fandt, at der var tale om tilbagekaldelse af en begunstigende forvaltningsakt og ophævede Arbejdstilsynets afgørelse.

"Kontorkampagnen"

*Af fuldmægtig Teresa Egehoved
Tørslov*

Arbejdstilsynet har i en periode kørt en kampagne i forhold til sikkerheds- og sundhedsniveauet på kontorarbejdspladser. Dette har medført, at Arbejdstilsynet har behandlet en række klagesager fra virksomheder med kontorarbejdspladser, hvor Arbejdstilsynet havde udstedt påbud om at ændre et eller flere forhold.

Arbejdsborde, der anvendes af skiftende personale

Nævnet har blandt andet behandlet to sager fra to forskellige biblioteker. Problemstillingen i begge sager var, om de borde, som bibliotekarerne arbejdede ved i bibliotekernes udlånsafdelinger, var indrettet sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Bordene blev anvendt på skift af bibliotekarerne og kunne ikke

højdereguleres. Spørgsmålet i sagerne var derfor reelt, om bibliotekerne var forpligtet til at udskifte disse borde med borde, som kunne højdereguleres, således at bordene kunne indstilles afhængigt af hvilke bibliotekarere, som konkret arbejdede ved bordene. Dette havde Arbejdstilsynet fundet, men bibliotekerne havde klaget over afgørelserne til Arbejdstilsynets klagenævnet.

Udfaldet på sagerne blev forskelligt:

I den første sag, som nævnet behandlede (j. nr. 2002-10-0035), fastholdt nævnet Arbejdstilsynets påbud. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, *at* arbejdsbordene fungerede som faste arbejdspladser for flere bibliotekarere, *at* bordene var 70 cm. høje, *at* hver bibliotekar havde én vagt på 4 timer om ugen og ellers 2 eller 3 timers vagter ligeledes fordelt resten af ugen, og *at* der skal tages hensyn til variationerne i bibliotekarernes højde.

I den anden sag, som nævnet behandlede (j. nr. 2002-10-0043), ophævede nævnet Arbejdstilsynets påbud. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, *at* arbejdsbordene fungerede som arbejdsplads for flere bibliotekarere, *at* bordene var 73 cm. høje, *at* der kun var ringe variation i bibliotekarernes højde, at den siddende arbejdstid for de enkelte bibliotekarere normalt ikke overstiger 1 time for den daglige 2½ timers vagt *samt at* arbejdstiden normalt vil være fordelt på henholdsvis 3-5 minutter stående/gående.

Begge afgørelser er truffet på baggrund af det samme regelsæt, nemlig henholdsvis Arbejdstilsynets § 42, stk. 1, jf. Lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999, og Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning § 30, stk. 2. Af Arbejdstilsynets § 42, stk. 1, fremgår, at arbejdsstedet skal indrettes sik-

kerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Af bekendtgørelsen om faste arbejdssteders indretning §30, stk. 2, fremgår, at arbejdsborde, der anvendes af skiftende personale, i fornødent omfang skal være indstillelige.

Som det kan ses, er de to afgørelser konkret begrundede. De to sagers omstændigheder varierer ved, at der i sag nr. 2 kun var en ringe variation i bibliotekarernes højde, idet højden alene varierede fra ca. 165 cm til 172 cm. Hertil kom, at der ifølge sagernes oplysninger var et mindre tidsforbrug siddende ved arbejdsbordene samt en større variation med siddende/gående arbejde i sag nr. 2 i forhold til den første sag. De to sager viser, at nævnet har foretaget en konkret vurdering af, om arbejdsbordene i fornødent omfang skulle være indstillelige. Det vil sige, at dét forhold, at der er skiftende personale, der anvender et arbejdsbord, ikke i sig selv medfører, at arbejdsbordet skal være indstilleligt.

Skærmarbejdspladser

Arbejdsmiljøklagenævnet har endvidere behandlet tre sager om indretning af skærmarbejdspladser, nemlig j. nr. 2002-10-0014, 2002-10-0018 og 2002-10-0069. I alle tre sager har nævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at skærmarbejdspladserne skulle indrettes sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Sagerne har konkret handlet om, at der skal være tilstrækkelig plads foran og ved siden af tastaturet til, at den, der sidder og arbejder ved skærmterminalen, kan hvile underarmene og derved aflaste skuldrene. Nævnet har endvidere afgjort, at der skal være tilstrækkelig fri plads under skrivebordet til, at der i samtlige arbejdsfunktioner kan arbejdes i forsvarlige arbejdsstillinger. Endelig har nævnet afgjort, at skærmarbejdspladsen skal indrettes, så generende reflekser og modlys i skærmene undgås.

Andre lokaleforhold

Arbejdsmiljøklagenævnet har ligeledes haft anledning til at træffe afgørelse i en sag om rumhøjden i en tegnestue. Af sagens oplysninger fremgik, at der var tale om lejede lokaler, hvor rumhøjden var 2,1 – 2,2 meter. Bygningsfacaden var bevaringsværdig, men virksomheden havde ret til at ændre bygningens lokaler. Virksomheden havde indrettet et lokale/forkontor til 2 faste kontorarbejdspladser og en plads til møder og spisepauser. I forlængelse af ovenstående var der oprettet et område, hvor en kopimaskine, en printer og en lustrykmaskine var placeret. Lige overfor maskinerne var der indrettet et the-køkken. I den sidste del af bygningen var der 9 skærmarbejdspladser og tegneborde fordelt i lokalet på 58,5 m². Der var ikke adskillelse, fx i form af døre, mellem rummene. Endvidere kunne det konstateres, at vinduerne ikke kunne åbnes. Der var etableret

begrænset antal af ventiler i selve vinduerne, som kunne tilføre frisk luft.

Arbejdstilsynet havde givet påbud om, at virksomheden skulle indrette arbejdslokalerne med en forsvarlig rumhøjde, således at de var sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

Arbejds miljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at mindstekravet til rumhøjden ifølge Bygningsreglementet var 2,5 meter, da kontoret blev indrettet, jf. Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning § 60, og dette krav opfyldte lokalene ikke. Herudover lagde nævnet vægt på, at gulvareal, rumhøjde og rumindhold ikke var afpasset efter de tekniske hjælpemidler, og det antal personer, der arbejder i rummet.

Det fremgik af sagens oplysninger, at virksomheden allerede havde fundet andre lokaler, som man agtede at flytte virksomheden over i.

Arbejds miljøklagenævnet skulle desuagtet endvidere tage stilling til, om der kunne gives dispensation fra kravet om en højere rumhøjde i de eksisterende lokaler. Dette afviste nævnet på grund af det antal medarbejdere, den indretning og den ventilation, som lokalene havde. (j. nr. 2002-10-0038)

Etablering af sikkerhedsorganisation

Arbejds miljøklagenævnet har også truffet afgørelse i en sag vedrørende etablering af sikkerhedsorganisation på en kontorarbejdsplads, idet det dog skal bemærkes, at sagen er relevant for alle virksomhedstyper.

I den konkrete sag (j. nr. 2002-10-0036) var der tale om et advokatkontor, hvor der var beskæftiget 18 medarbejdere. Der var ikke etableret

en sikkerhedsorganisation. Dette skyldtes ifølge arbejdsgiveren, at ingen ansatte havde ønsket at lade sig vælge til sikkerhedsrepræsentant. Arbejdsgiveren havde udsendt en e-mail til de ansatte med opfordring til at melde sig som sikkerhedsrepræsentant.

Nævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at den pågældende virksomhed var forpligtet til at etablere en sikkerhedsorganisation, og at virksomheden ikke havde gjort tilstrækkeligt for at formå de ansatte til at deltage i en sikkerhedsorganisation. Nævnet fandt, at påbudet om etablering af en sikkerhedsorganisation kunne anses for efterkommet, når arbejdsgiveren havde ydet en stor indsats for at formå de ansatte til at udpege en sikkerhedsrepræsentant, selvom der på trods af den store indsats stadig ikke måtte være nogen ansatte, der ønskede at lade sig vælge til sikkerhedsrepræsentant. Sikkerhedsorganisationen ville i så

tilfælde alene bestå af virksomhedens leder, indtil de ansatte på et eventuelt senere tidspunkt valgte en sikkerhedsrepræsentant, idet arbejdsgiveren fortsat ville have pligt til at forsøge at få de ansatte til at deltage i sikkerhedsarbejdet.

Spørgsmålet var herefter, hvornår en arbejdsgiver kunne siges at have ydet en stor indsats for at få de ansatte til at udpege en sikkerhedsrepræsentant. Arbejdsgiveren havde klaget over, at Arbejdstilsynet ikke havde rådgivet om, hvorledes situationen kunne løses, således at påbudet kunne efterkommes. Arbejdsmiljøklagenævnet var enig med arbejdsgiveren i, at Arbejdstilsynet med sin henvisning til, at der skulle ydes en stor indsats fra arbejdsgiverens side, ikke havde givet en tilstrækkelig vejledning. Denne del af sagen blev derfor hjemvist til fornyet behandling hos Arbejdstilsynet. Arbejdsmiljøklagenævnet havde ikke selv kompetence til at vejlede om niveauet for efterkom-

melsen, idet nævnet alene har kompetence til at behandle klager over afgørelse truffet af Arbejdstilsynet.

Nævnet har derfor ikke selv i afgørelsen anført, hvor meget der skal til, før en arbejdsgiver kan siges at have ydet en stor indsats for at få de ansatte til at vælge en sikkerhedsrepræsentant. Det kan dog på baggrund af sagen med sikkerhed siges, at en e-mail, hvori der ligeledes er henvist til nogle drøftelser med enkelte medarbejdere, ikke er en stor indsats. Baggrunden for, at dette ikke kan betragtes som en stor indsats, er nok, at arbejdsgiveren udover en e-mail med opfordring til at vælge en sikkerhedsrepræsentant stadig har mange virkemidler tilbage, som f.eks. at tage initiativ til indkaldelse af møde om valg af sikkerhedsrepræsentant. Arbejdsgiver kunne for eksempel også overfor de ansatte have henvist til de ansattes retlige forpligtelse til at vælge en sikkerhedsrepræsentant, ligesom arbejds-

giver kunne have oplyst de ansatte om, at man som sikkerhedsrepræsentant vil få stillet fornøden tid, midler og uddannelse til rådighed til varetagelse af hvervet.

Det tertiære moment

Af fuldmægtig Anders Levy

En af de sager, Arbejds miljølagnævnet afgjorde i 2002, angik den klassiske forvaltningsretlige problemstilling om tilbagekaldelse af begunstigende forvaltningsakter. I det følgende gennemgås sagen som et bidrag til den fortløbende diskussion om, hvorvidt en retlig mangel ved en begunstigende afgørelse indebærer, at den begunstigende afgørelse er ugyldig.

Sagens faktiske omstændigheder

I januar 2000 aflagde Dansk Akkreditering (DANAK) et kontrolbesøg på en bedriftssundhedstjeneste (BST) for at undersøge, om den pågældende BST rådede over de nødvendige kvalifikationer til at rådgive virksomheder i arbejdsmiljøspørgsmål. DANAK er godkendelsesmyndighed i forhold til BST'er, og i henhold til bekendtgørelse nr. 750 af 24. august 2001 om bedrifts-

sundhedstjeneste §§ 25 og 27 meddeles en godkendelse for en femårig periode, hvori DANAK to gange skal kontrollere, om BST'en fortsat opfylder betingelserne for godkendelse.

I forbindelse med besøget i januar 2000 indhentede DANAK en del oplysninger om kvalifikationer hos den BST-medarbejder, der varetog opgaver i relation til psykisk arbejdsmiljø, evaluerede en af hans afsluttede opgaver og fulgte ham desuden på et virksomhedsbesøg. Undersøgelsen af BST-psykologens kvalifikationer gav imidlertid ikke anledning til bemærkninger fra DANAK, som i det hele taget ikke havde indvendinger overfor kvalifikationer hos medarbejderne i den pågældende BST.

DANAK aflagde i september 2001 igen kontrolbesøg på BST'en og konstaterede, at der ikke var dokumentation for, at BST'en rådede over de nødvendige kvalifikationer

eller besad tilstrækkelig faglig dybde til at rådgive om psykisk arbejdsmiljø. Det blev forsøgt dokumenteret, at den samme BST-psykolog, hvis kvalifikationer blev godkendt i januar 2000, var i stand til at rådgive betryggende om psykisk arbejdsmiljø, men i februar 2002 traf DANAK afgørelse om, at det var et vilkår for fortsat godkendelse, at BST'en senest 1. maj dokumenterede, at forudsætningerne for at rådgive om psykisk arbejdsmiljø var til stede.

DANAKs afgørelse blev påklaget til Arbejdstilsynet af BST'en, som blandt andet henviste til det ejendommelige i, at en medarbejders kvalifikationer, der var vurderet som fyldestgørende i januar 2000, ikke ansås for tilstrækkelige i september 2001, når medarbejderen i mellemtiden måtte siges at have forøget sine kvalifikationer gennem uddannelse og praktisk arbejde. I en udtalelse til brug for Arbejdstilsynets behandling af klagen betegnede

DANAK godkendelsen efter kontrolbesøget i januar 2000 som ugyldig, idet denne afgørelse var behæftet med en retlig mangel i form af ufyldstgørende sagsoplysning. Arbejdstilsynet fastholdt i juni 2002 DANAKs afgørelse under henvisning til, at tilstrækkelige kvalifikationer til at rådgive om psykisk arbejdsmiljø efter DANAKs praksis var en kandidatgrad i psykologi eller en uddannelse, der kunne sidestilles hermed. Tilsynet fandt, at BST-psykologen var tilstrækkeligt kvalificeret indenfor den teoretiske del af det psykologiske område, men at han ikke besad den nødvendige uddannelse i anvendt psykologi.

BST'en klagede til Arbejds miljøløklagenævnet over Arbejdstilsynets afgørelse og anførte blandt andet, at det forekom usandsynligt, at DANAK ikke efter det første kontrolbesøg var tilstrækkeligt oplyst om den pågældende medarbejders kvalifikationer som psykolog, da DANAK fokuse-

rede meget på netop dette i januar 2000. I et høringssvar på baggrund af klagen oplyste DANAK til Arbejdstilsynet, at det ikke var muligt at klarlægge årsagerne til, at spørgsmålet om medarbejderens manglende kvalifikationer ikke blev rejst ved det tidligere besøg. Det ændrede imidlertid ikke på, at BST'en ikke ved besøget i september 2001 rådede over de nødvendige kvalifikationer i forhold til forebyggelse af psykiske arbejdsmiljøproblemer. Arbejdstilsynet henviste til de vurderinger, der lå til grund for tilsynets afgørelse, ved oversendelsen af sagen til Arbejds miljøløklagenævnet, og der fremkom ikke efterfølgende yderligere til brug for nævnets behandling af sagen.

Det forvaltningsretlige grundlag

Da forvaltningsretten for omtrent et halvt århundrede siden ikke mindst i kraft af Poul Andersens indsats blev udskilt som en særlig juridisk

disciplin, var det den almindelige opfattelse, at en forvaltningsakt, der var behæftet med en væsentlig retlig mangel, som udgangspunkt var ugyldig. Bedømmelsen af, om den retlige mangel var væsentlig, var generel, gik altså på en vurdering af manglens betydning i sig selv og ikke konkret i den enkelte sag, og denne betoning af manglen som baseret på et retssikkerhedssynspunkt i relationen mellem borger og offentlig myndighed.

Med tiden blev dette synspunkt modificeret, og i retspraksis fra slutningen af 1960'erne og op gennem 70'erne spores en tydelig tendens i retning af en konkret væsentlighedsbedømmelse, hvilket vil sige en bedømmelse af, om den retlige mangel, fx tilsidesættelse af pligten til at partshøre, konkret har haft betydning for afgørelsens indhold. Samtidig blev der i retspraksis lagt vægt på de såkaldte "tertiære momenter", hvilket er en betegnelse

for forskellige hensyn, der kan begrunde, at en mangelfuld afgørelse alligevel skal opretholdes. Hensynet til borgeres berettigede forventning og risikoen for værdispild er eksempler på tertiære momenter. Behandlingen af begunstigende forvaltningsakter med retlige mangler udviklede sig med andre ord i en mere pragmatisk retning og i dag er det forholdsvis normalt, at der foretages en afvejning mellem på den ene side, hvor forkert den begunstigende afgørelse er, og på den anden side, hvor rimeligt det vil være at ophæve afgørelsen. I afvejningen kan det eksempelvis endvidere spille ind, om borgeren har været i god tro, om den mangelfulde afgørelse har været skønsmæssig eller om en utvetydig lovbestemmelse er tilsidesat og om der er gået lang tid inden manglen blev konstateret. Udviklingen i retning af en mere nuanceret og mindre forudsigelig tilgang til problemstillingen, der ligger i den konkrete væsentlighedsbe-

dømmelse og inddragelsen af tertiære momenter, er måske en naturlig konsekvens af forvaltningsrettens stadigt mere komplekse karakter.

For og imod

Såvel DANAKs afgørelse fra februar 2002 og Arbejdstilsynets afgørelse fra juni samme år er begrundet med, at BST-psykologen ikke har de nødvendige kvalifikationer til at rådgive om psykisk arbejdsmiljø. Der synes heller ikke at være tvivl om, at BST-psykologen uddannelsesmæssigt ikke levede op til de krav, DANAK normalt stiller, idet BST-psykologen alene kunne dokumentere at besidde kvalifikationer nogenlunde svarende til den psykologiske kandidatuddannelses teoretiske del, men ikke havde nogen egentlig uddannelse i anvendt psykologi og således manglede kvalifikationer svarende til anden del af kandidatuddannelsen. Det må følgelig antages, at der hverken var

grundlag for en godkendelse på baggrund af psykologens kvalifikationer i januar 2000 eller i februar eller juni 2002.

Der er på den baggrund næppe tvivl om, at godkendelsen fra januar 2000 er behæftet med en retlig mangel, og det må endvidere være klart, at denne mangel er væsentlig, idet psykologens kvalifikationer næppe var blevet vurderet som tilstrækkelige, hvis sagen var blevet behandlet korrekt i januar 2000. Det kan diskuteres, om den retlige mangel består i ufuldstændig sagsoplysning eller et forkert skøn på baggrund af tilstrækkelige oplysninger, men at der er tale om en væsentlig retlig mangel må under alle omstændigheder lægges til grund.

DANAK fastslog i udtalelsen til Arbejdstilsynet, at den retlige mangel bevirkede, at godkendelsen fra januar 2000 var ugyldig, og

Arbejdstilsynet inddrog efter det oplyste slet ikke den tidligere godkendelse i overvejelserne forud for tilsynets afgørelse i juni 2002. Det må også medgives tilsynet og DANAK, at det bestemt er et vægtigt argument for at tilsidesætte godkendelsen fra januar 2000, at BST-psykologen manglede kvalifikationer, der forenklet beskrevet svarer til overbygningen på et universitetsstudium. Der er et hensyn at tage til de virksomheder og medarbejdere, der gør brug af psykologens rådgivning om psykisk arbejdsmiljø, og det kan hævdes, at arbejdet som BST-psykolog ikke bare kan træde i stedet for en overbygningsuddannelse på universitetsniveau.

På den anden side blev BST-psykologens kvalifikationer godkendt i januar 2000, og på det tidspunkt, Arbejds miljøklagenævnet skulle træffe afgørelse i sagen, havde han arbejdet – efter det for nævnet oplyste fuldt tilfredsstillende – som

BST-psykolog i mere end tre år. I forbindelse med kontrolbesøget i januar 2000 medvirkede såvel BST'en som psykologen selv beredvilligt i den angiveligt grundige undersøgelse af psykologens kvalifikationer, DANAK foretog, og da det ikke fremgår af nogen regler, præcist hvilke kvalifikationer der kræves for at rådgive om psykisk arbejdsmiljø, har hverken BST'en eller psykologen på nogen måde haft grund til at tvivle på den godkendelse, der blev givet af DANAK i januar 2000.

BST'en og psykologen selv må antages i god tro at have indrettet sig på, at kvalifikationerne til rådgivning om psykisk arbejdsmiljø var godkendt, og det kan anføres, at en tilsidesættelse af godkendelsen fra januar 2000 adskillige år efter ville kunne bringe både BST'en og psykologen i en vanskelig situation.

Arbejds miljøklagenævnets afgørelse

Nævnet fandt, at der var tale om tilbagekaldelse af en begunstigende forvaltningsakt, og at der derfor måtte foretages en afvejning mellem på den ene side de manglende kvalifikationer og på den anden side hensynet til de berettigede forventninger, den fejlagtige godkendelse havde skabt.

Denne afvejning, der bestemt ikke gav sig selv, førte til, at Arbejds miljøklagenævnet ophævede Arbejdstilsynets afgørelse fra juni 2002. Nævnet lagde afgørende vægt på den berettigede forventning, godkendelsen fra januar 2000 havde givet anledning til, og BST-psykologen kunne således fortsætte i den stilling, han havde bestridt i mere end tre år. (j. nr. 2002-10-0058)

Udvalgte nævnsafgørelser fra året

Arbejdsmiljøklagenævnet har i løbet af 2002 truffet afgørelse i 92 sager. I dette kapitel omtales et udvalg af disse afgørelser i resuméform sammen med en gengivelse af de mest relevante bestemmelser i arbejdsmiljølovgivningen.

Nogle afgørelser er taget med på grund af deres principielle indhold, mens andre afgørelser er taget med for at vise bredden af nævnets arbejde i 2002.

Virksomheds etablering af sikkerhedsorganisation

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at en virksomhed skulle yde en stor indsats for at få de ansatte til at indgå i en sikkerhedsorganisation, men hjemviste dog spørgsmålet om niveau for efterkommelse til Arbejdstilsynet for nærmere vejledning.

Sagen vedrørte klage over et påbud om etablering af sikkerhedsorganisation, idet ingen af de ansatte på virksomheden ønskede at blive valgt til sikkerhedsrepræsentant. Arbejdsgiver havde udsendt en e-mail til de ansatte, hvor man skulle angive, om man var interesseret i at stille op til valg, alternativt om personalegruppen som sådan var enig om at udpege en sikkerhedsrepræsentant. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at påbudet om etablering af en sikkerhedsorganisation skulle fastholdes, idet der var mere end 10 ansatte. Nævnet fandt endvidere, at arbejdsgiver skulle gøre en stor ind-

sats for at få de ansatte til at indgå i en sikkerhedsorganisation, og at arbejdsgiver med sin e-mail ikke havde ydet en tilstrækkelig stor indsats til, at påbudet kunne anses for efterkommet. Nævnet fandt endvidere, at arbejdsgiver havde ret til en nærmere vejledning i niveauet for efterkommelse, og da nævnet ikke selv havde kompetence til at vejlede, blev denne del af sagen hjemvist til fornyet behandling hos Arbejdstilsynet, se nærmere artiklen om "Kontorkampagnen". (j. nr. 2002-10-0036)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999, senest ændret ved lov
nr. 437 af 10. juni 2002.**

§ 6. I virksomheder med 10 ansatte eller derover skal virksomhedens arbejde for sikkerhed og sundhed organiseres.

Stk. 2. Arbejdslederen for en afdeling eller et arbejdsområde skal sammen med sikkerhedsrepræsentanten danne en sikkerhedsgruppe for den pågældende afdeling eller det pågældende arbejdsområde.

Stk. 3. De ansatte skal vælge en sikkerhedsrepræsentant for hver afdeling eller hvert arbejdslederområde til at indtræde i sikkerhedsgruppen og repræsentere sig i spørgsmål om de ansattes sikkerhed og sundhed.

§ 8. Arbejdsministeren fastsætter nærmere regler for opbygning og funktion af virksomhedernes arbejde for sikkerhed og sundhed, herunder regler om valg af sikkerhedsrepræ-

sentanter, om deres rettigheder og pligter, om oprettelse af sikkerhedsgrupper og sikkerhedsudvalg og om disses opgaver samt om daglig ledelse af sikkerhedsarbejdet.

§ 72. Arbejdstilsynet har til opgave at

- 1) vejlede virksomheder, branchearbejdsmiljøråd, arbejdsmarkedets organisationer og offentligheden om arbejdsmiljømæssige spørgsmål,
- 2) bistå Arbejdsministeriet med forberedelse af regler i henhold til loven,
- 3) udstede forskrifter i henhold til bemyndigelse fra arbejdsministeren,
- 4) holde sig orienteret om den tekniske og sociale udvikling med henblik på forbedring af arbejdet for sikkerhed og sundhed i arbejdsmiljøet,
- 5) behandle planer for arbejdsprocesser, arbejdssteder, tekniske hjælpemidler m.v. samt stoffer og

materialer og meddele tilladelser i henhold til loven eller administrative regler,

- 6) påse, at loven og de forskrifter, der gives med hjemmel i loven, overholdes, bortset fra §§ 17 a-c.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 575 af 21. juni 2001 om virksomhedernes sikkerheds- og sundhedsarbejde, som ændret ved bekendtgørelse nr. 491 af 20. juni 2002.

§ 2. I virksomheder med 10 ansatte og derover skal sikkerheds- og sundhedsarbejdet organiseres gennem en sikkerhedsorganisation.

Stk. 2. Alle ansatte, der ikke er virksomhedsledere eller arbejdsledere i henhold til arbejdsmiljølovens § 23 og § 24, medregnes, jf. stk. 1.

§ 18. Arbejdsgiveren skal træffe de nødvendige foranstaltninger til varetagelse af aktiviteterne til beskyttelse af de ansattes sikkerhed og sundhed,

Regler

herunder organisering af aktiviteterne til forebyggelse af sikkerheds- og sundhedsmæssige risici, samt oplysning, instruktion og oplæring.

Stk. 2. Arbejdsgiveren skal sørge for, at samarbejdet om sikkerhed og sundhed etableres, udvikles og vedligeholdes, således at sikkerhedsorganisationen kan løse opgaverne på tilfredsstillende måde. Arbejdsgiveren skal herunder sikre, at virksomhedens øverste ledelse er repræsenteret i virksomhedens sikkerhedsorganisation, samt sørge for, at der efter drøftelse med sikkerhedsudvalget udpeges en daglig leder af sikkerheds- og sundhedsarbejdet, jf. § 17.

Stk. 3. Arbejdsgiveren skal meddele den stedlige arbejdstilsynskreds, hvem der er daglig leder af sikkerhedsarbejdet.

Stk. 4. Arbejdsgiveren skal sikre, at sikkerhedsudvalg og -grupper inden for deres område kan deltage i virksomhedens planlægning, herunder den vurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene, som skal fore-

tages efter reglerne i bekendtgørelsen om arbejdets udførelse.

Stk. 5. Når sikkerhedsudvalget rådgiver virksomheden, og virksomheden ikke følger rådet, skal der gives en begrundelse herfor i et efterfølgende møde, som afholdes inden 3 uger. Det samme gælder normalt, når udvalget afgiver flere indstillinger i samme sag.

§ 20. Arbejdsgiveren skal sørge for, at medlemmerne af sikkerhedsgrupperne, sikkerhedsudvalget og den daglige leder af sikkerheds- og sundhedsarbejdet får den tid til rådighed til at varetage deres pligter, der er rimelig i forhold til den pågældende virksomheds art og dens sikkerheds- og sundhedsmæssige standard.

Stk. 2. Arbejdsgiveren skal give medlemmerne af sikkerhedsgrupperne, sikkerhedsudvalget og den daglige leder af sikkerheds- og sundhedsarbejdet lejlighed til at erhverve sig den fornødne viden om og uddannelse i sikkerheds- og sund-

hedsmæssige spørgsmål.

Stk. 3. Arbejdsgiveren skal sørge for, at der stilles de nødvendige midler til rådighed for sikkerheds- og sundhedsarbejdet, og afholder herunder udgifterne ved sikkerhedsrepræsentantens hverv og godtgør tab af indtægt, udgifter og indtægstab i forbindelse med nødvendig deltagelse i kurser, jf. bekendtgørelsen om sikkerhedsgruppens arbejdsmiljøuddannelse.

Stk. 4. Uoverensstemmelser herom afgøres ved fagretlig behandling, jf. lov om Arbejdsretten.

Stk. 5. Sikkerhedsudvalget skal have adgang til de lister og de beskrevne hændelsesforløb i rapporter over arbejdsulykker på virksomheden, der udarbejdes i henhold til bekendtgørelsen om arbejdets udførelse i overensstemmelse med bekendtgørelsen om anmeldelse af arbejdsulykker m.v. til Arbejdstilsynet. Det samme gælder de enkelte sikkerhedsgrupper inden for deres afdelinger eller arbejdsområder.

§ 23. I virksomheder, der er omfattet af pligten til at organisere sikkerheds- og sundhedsarbejdet gennem en sikkerhedsorganisation, jf. §§ 2-5, skal de ansatte vælge en sikkerhedsrepræsentant til at indtræde i sikkerhedsgruppen eller -grupperne, jf. §§ 7-11.

Stk. 2. Valg af sikkerhedsrepræsentant foretages af samtlige ansatte uden ledelsesmæssige beføjelser i virksomheden, afdelingen eller arbejdsområdet eller på det midlertidige arbejdssted, jf. dog § 4. Virksomhedsledere og arbejdsledere i henhold til arbejdsmiljølovens §§ 23 og 24 deltager ikke i valget.

Stk. 3. Reglerne for valg af tillidsrepræsentant inden for pågældendes eller tilsvarende overenskomstområde gælder normalt for valgbarhed og valgenes gyldighed.

Stk. 4. Valget gælder for 2 år, eller indtil sikkerhedsrepræsentantens arbejdsfunktion i virksomheden, afdelingen, på arbejdsområdet eller skifteholdet ophører, jf. dog stk. 5.

Valgperioden kan efter aftale mellem virksomheden og de ansatte forlænges til højst 4 år.

Stk. 5. Såfremt sikkerhedsrepræsentanten er fraværende på grund af orlov, sygdom eller andet fravær i en sammenhængende periode på 4 måneder og derover, kan der vælges ny sikkerhedsrepræsentant for den resterende del af valgperioden eller for en ny valgperiode.

Stk. 6. Sikkerhedsrepræsentanten er beskyttet mod afskedigelse eller anden forringelse af sine forhold på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende faglige område. Sikkerhedsrepræsentanten må ikke stilles ringere på grund af de aktiviteter, der er forbundet med hvervet.

Dispensation fra reglerne om sikkerhedsorganisation

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at det arbejde, beboere på et forsorgshjem udførte, var omfattet af Arbejds miljøloven, men gav dispensation fra reglerne om sikkerhedsorganisation.

Spørgsmålet i denne sag vedrørte, om det arbejde, som klienterne på et forsorgshjem udfører, kan betragtes som "arbejde for en arbejdsgiver", og om der i givet fald kan gives dispensation fra kravet om, at der også skal vælges en sikkerhedsrepræsentant blandt klienterne. Dette havde Arbejdstilsynet afvist.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at det arbejde klienterne på forsorgshjemmet udfører er "arbejde for en arbejdsgiver" og derved omfattet af arbejds miljølovens bestemmelser om organisering af sikkerhedsarbejdet. Nævnet lagde vægt på, at der kan være pligt for klienterne til at stille deres arbejdskraft til rådighed, og at

arbejdet består af produktion af blandt andet køleelementer, der sælges som halvfabrikata til relevante virksomheder. Klienterne modtager en arbejdsdusør herfor for det medgåede timeforbrug.

Arbejds miljøklagenævnet fandt dog samtidig, at forsorgshjemmet kunne gives dispensation for arbejds miljølovens krav om, at der skal vælges en sikkerhedsrepræsentant blandt klienterne, der er beskæftiget på hjemmet. Nævnet lagde vægt på, at klienterne alene opholder sig midlertidigt på forsorgshjemmet, og at opholdsperioden er mellem 32 – 73 dage. Nævnet lagde herudover vægt på, at der ifølge forsorgshjemmets oplysninger er tale om svært belastede klienter, der opholder sig på hjemmet, når andre hjælpemuligheder er udtømte. Endeligt lagde nævnet vægt på, at der ifølge forsorgshjemmets oplysninger allerede er et sikkerhedsudvalg på hjemmet, der også varetager klienternes sikker-

heds- og sundhedsmæssige interesser. (j. nr. 2002-10-0037)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999, senest ændret ved lov
nr. 437 af 10. juni 2002.**

§ 2. Loven omfatter arbejde for en
arbejdsgiver.

Stk. 2. Undtaget er

- 1) arbejde i arbejdsgiverens private
husholdning, jf. dog § 59,
- 2) arbejde, der udelukkende udføres
af de medlemmer af arbejdsgive-
rens familie, som hører til hans
husstand, jf. dog § 59,
- 3) arbejde, der udføres af militære,
og som kan henregnes til egentlig
militærtjeneste.

Stk. 3. Følgende bestemmelser
omfatter også arbejde, der ikke
udføres for en arbejdsgiver, samt det
arbejde, der er nævnt i stk. 2:

- 1) § 20 om flere arbejdsgivere m.v.
på samme arbejdssted, §§ 30-36
om leverandører m.fl. og § 37
om bygherrer m.v.,

- 2) §§ 38 og 39, for så vidt angår de
i § 39, stk. 1, nr. 1 og 2,
omhandlede arbejder, samt § 41,
- 3) §§ 45-47 om tekniske hjælpe-
midler m.v.,
- 4) kapitel 8 om stoffer og materialer,
- 5) § 58 om vejtransport.

§ 6. I virksomheder med 10 ansatte
eller derover skal virksomhedens
arbejde for sikkerhed og sundhed
organiseres.

Stk. 2. Arbejdslederen for en afde-
ling eller et arbejdsområde skal sam-
men med sikkerhedsrepræsentanten
danne en sikkerhedsgruppe for den
pågældende afdeling eller det pågæl-
dende arbejdsområde.

Stk. 3. De ansatte skal vælge en sik-
kerhedsrepræsentant for hver afde-
ling eller hvert arbejdslederområde
til at indtræde i sikkerhedsgruppen
og repræsentere sig i spørgsmål om
de ansattes sikkerhed og sundhed.

Bekendtgørelse om virksomhedernes
sikkerheds- og sundhedsarbejde,

Arbejdsministeriets bekendtgørelse
nr. 575 af 21. juni 2001, som æn-
dret ved bekendtgørelse nr. 491 af
20. juni 2002.

§ 2. I virksomheder med 10 ansatte
og derover skal sikkerheds- og sund-
hedsarbejdet organiseres gennem en
sikkerhedsorganisation.

Stk. 2. Alle ansatte, der ikke er virk-
somhedsledere eller arbejdsledere i
henhold til arbejdsmiljølovens § 23
og § 24, medregnes, jf. stk. 1.

§ 41. Direktøren for Arbejdstilsynet
kan for fag og faglige områder eller
enkeltvirksomheder, hvor særlige
forhold foreligger, tillade fravigelser
fra enkelte bestemmelser i bekendt-
gørelsen, når det skønnes rimeligt
og fuldt forsvarligt og i det omfang,
det er foreneligt med direktiv
89/391/EØF af 12. juni 1989 om
iværksættelse af foranstaltninger til
forbedring af arbejdstagerens sikker-
hed og sundhed under arbejdet.

Introuddannelse efter 4 års ansættelse

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at en virksomhed ikke kunne få dispensation fra kravet om obligatorisk introduktionsuddannelse.

Sagen vedrørte klage over, at Arbejdstilsynet ikke havde givet dispensation fra kravet om obligatorisk introduktionsuddannelse.

Arbejdsgiver oplyste, at den ansatte uden afbrydelse havde været deltidsansat som specialkonsulent hos BST med opgaver, der ofte lå på et højere fagligt niveau end sædvanligt for BST-konsulenter.

Arbejdsgiver oplyste desuden, at den ansatte havde mere end 5 års erfaring fra ansættelsen som arbejdsmiljørådgiver og at medarbejderen havde modtaget undervisning i arbejdsmiljø flere steder. Medarbejderen havde desuden under sin ansættelse rådgivet virksomheder i arbejdsmiljøledelse, samt været leder af projekt "Arbejdsmiljømærkning".

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke, at den ansatte opfyldte betingelserne for at få dispensation fra kravet om obligatorisk introduktionsuddannelse.

Nævnet fandt, at den ansattes ansættelse hos arbejdsgiveren og ansættelserne forud ikke kunne sidestilles med tre års ansættelse hos bedriftsundhedstjeneste. (j. nr. 2002-10-0090)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 13. Arbejdsministeren kan fast-
sætte regler om, at der ved virksom-
heder, hvor hensynet til de ansattes
sikkerhed eller sundhed taler for det,
skal oprettes en bedriftssundhedstje-
neste.

Stk. 2. For grupper af virksomheder
kan arbejdsministeren under tilsva-
rende betingelser fastsætte regler
om, at der skal oprettes en fælles
bedriftssundhedstjeneste.

Stk. 3. En bedriftssundhedstjeneste
skal godkendes efter regler fastsat af
arbejdsministeren. Arbejdsministe-
ren kan henlægge opgaven med at
godkende en bedriftssundhedstje-
neste til en bestemt offentlig myn-
dighed og fastsætte regler om beta-
ling for godkendelsen.

Stk. 4. Arbejdsministeren kan fast-
sætte regler om bedriftssundhedstje-
nestens opbygning, opgaver, funk-
tion og finansiering. Dette gælder

såvel bedriftssundhedstjenester efter
stk. 1 og 2 som bedriftssundhedstje-
nester, der etableres frivilligt.

Bedriftssundhedstjenestens opgaver
kan udvides til at omfatte miljø-
spørgsmål og sundhedsfremme i
direkte tilknytning til virksomheder-
ne. Arbejdsministeren kan fastsætte
nærmere regler, der sikrer løsningen
af virksomhedernes arbejdsmiljø-
spørgsmål.

Stk. 5. Staten yder tilskud til etable-
ring af bedriftssundhedstjenester, der
opfylder reglerne, der er fastsat i
medfør af stk. 3 og 4. Arbejdsmini-
steren fastsætter de nærmere regler
om tilskuddet.

Stk. 6. Kommuner og amtskommu-
ner kan yde tilskud til bedriftssund-
hedstjenester, der opfylder reglerne,
der er fastsat i medfør af stk. 3 og 4.
Arbejdsministeren fastsætter efter
forhandling med indenrigsministe-
ren de nærmere vilkår for kommu-
nernes og amtskommunernes
adgang til at yde tilskud.

Stk. 7. Arbejdsministeren iværksæt-
ter forsøg om bedriftssundhedstje-
nesternes opbygning, opgaver, funk-
tion og finansiering m.v.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 750 af 24. august 2001
om bedriftssundhedstjeneste.**

**Bilag 2B
Retningslinier for kontrol af
bedriftssundhedstjenester**

...

8. Bedriftssundhedstjenesten skal
kunne dokumentere, at

- personale med tilknytning til faglig
rådgivning af virksomhederne
inden 1 år efter ansættelsen har
gennemført et introduktionsforløb,
som består af en ekstern introduk-
tionsuddannelse af mindst 9
dages varighed og praktisk oplæ-
ring. Uddannelsen skal indeholde
undervisning i bedriftssundhedstje-
nestens funktion og arbejdsområ-
der samt regler om arbejdsmiljø.

Regler

- fagligt og ledende personale desuden inden 3 år efter ansættelsen har gennemført en ekstern metodeuddannelse af mindst 7 dages varighed. Uddannelsen skal indeholde undervisning i metode og praksis for rådgivning af virksomheder samt organisationsteori og løsning af bedriftssundhedstjenestens opgaver.

- fagligt personale herudover inden 3 år efter ansættelsen har gennemført en faglig efteruddannelse af mindst 10 dages varighed. Uddannelsen skal indeholde undervisning i de faglige områder, som det pågældende personale yder rådgivning inden for.

Undtaget er personale, der allerede har gennemført de foreskrevne uddannelser, og personale, som tidligere har været ansat i mindst 3 år i en bedriftssundhedstjeneste eller lignende.

Dispensationsansøgning om BST-medarbejders deltagelse i introduktionskurset

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at der ikke skulle gives dispensation fra reglerne om deltagelse i introduktionsuddannelsen.

Sagen vedrørte ansøgning om dispensation fra kravet om deltagelse i introduktionsuddannelsen. Arbejdsgiver søgte om dispensation, subsidiært om godkendelse af den allerede iværksatte uddannelse.

Medarbejderen var ansat som bedriftslægeassistent. Denne stilling er kvalificeret af Sundhedsstyrelsen som uddannelsesstilling i det lægevidenskabelige speciale Arbejdsmedicin og Miljømedicin. I forbindelse hermed deltog medarbejderen i Sundhedsstyrelsens obligatoriske teoretiske kursus i arbejdsmedicin/samfundsmedicin.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at der ikke skulle gives dispensation fra reglerne om deltagelse i introduktionsuddannelsen. Nævnet lagde

vægt på, at det kursus som medarbejderen tog i "Arbejdsmedicin og samfundsmedicin" ikke ses at indeholde noget om BST's funktion og arbejdsområder samt regler om arbejdsmiljø.

Nævnet lagde endvidere vægt på, at deltagelsen på introduktionsuddannelsen også skal ses i lyset af det generelle krav om, at BST's rådgivning skal være helhedsorienteret. (j. nr. 2002-10-0040)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 13. Arbejdsministeren kan fast-
sætte regler om, at der ved virksom-
heder, hvor hensynet til de ansattes
sikkerhed eller sundhed taler for det,
skal oprettes en bedriftssundhedstje-
neste.

...

Stk. 4. Arbejdsministeren kan fast-
sætte regler om bedriftssundhedstje-
nestens opbygning, opgaver, funk-
tion og finansiering. Dette gælder
såvel bedriftssundhedstjenester
efter stk. 1 og 2 som bedriftssundhedstje-
nester, der etableres frivilligt.

Bedriftssundhedstjenestens opgaver
kan udvides til at omfatte miljø-
spørgsmål og sundhedsfremme i
direkte tilknytning til virksomheder-
ne. Arbejdsministeren kan fastsætte
nærmere regler, der sikrer løsningen
af virksomhedernes arbejdsmiljø-
spørgsmål.

**Bekendtgørelse om bedriftssund-
hedstjeneste, Arbejdsministeriets
bekendtgørelse nr. 750 af 24.
august 2001.**

§ 39. Direktøren for Arbejdstilsynet
kan i enkelttilfælde, hvor særlige for-
hold foreligger, tillade afvigelser fra
bestemmelserne i bekendtgørelsen.

Bilag 2B

Retningslinier for kontrol af
bedriftssundhedstjenester

...

2. Bedriftssundhedstjenesten skal
dokumentere, at personalet tilsam-
men er i stand til at varetage fore-
byggelse af fysiske, kemiske, biolo-
giske, ergonomiske og psykiske
arbejdsmiljøforhold. Derudover skal
bedriftssundhedstjenesten doku-
mentere, at der er overensstemmelse
mellem medarbejdernes faglige
kompetencer og deres primære råd-
givningsområder.

...

6. DANAK foretager stikprøver af
igangværende og afsluttede opgaver,
med udgangspunkt i den specifikke
opgavebeskrivelse, jf. bilag 7, for at
kontrollere, hvorvidt bedriftssund-
hedstjenesterne i opgaveforløbet
foretager en vurdering af:

- det forebyggende sigte med rådgiv-
ningen,
- det helhedsorienterede sigte med
rådgivningen,
- hvorvidt opgaveforløbet støtter
virksomhedernes eget arbejdsmiljø-
arbejde,
- kvaliteten af de anvendte aktivite-
ter og metoder, og
- virksomhedens vurdering af
bedriftssundhedstjenestens løsning
af opgaven.

En del af denne kontrol gennemfø-
res ved, at DANAK deltager ved et
virksomhedsbesøg i forbindelse med
en aktuell rådgivningsopgave.

...

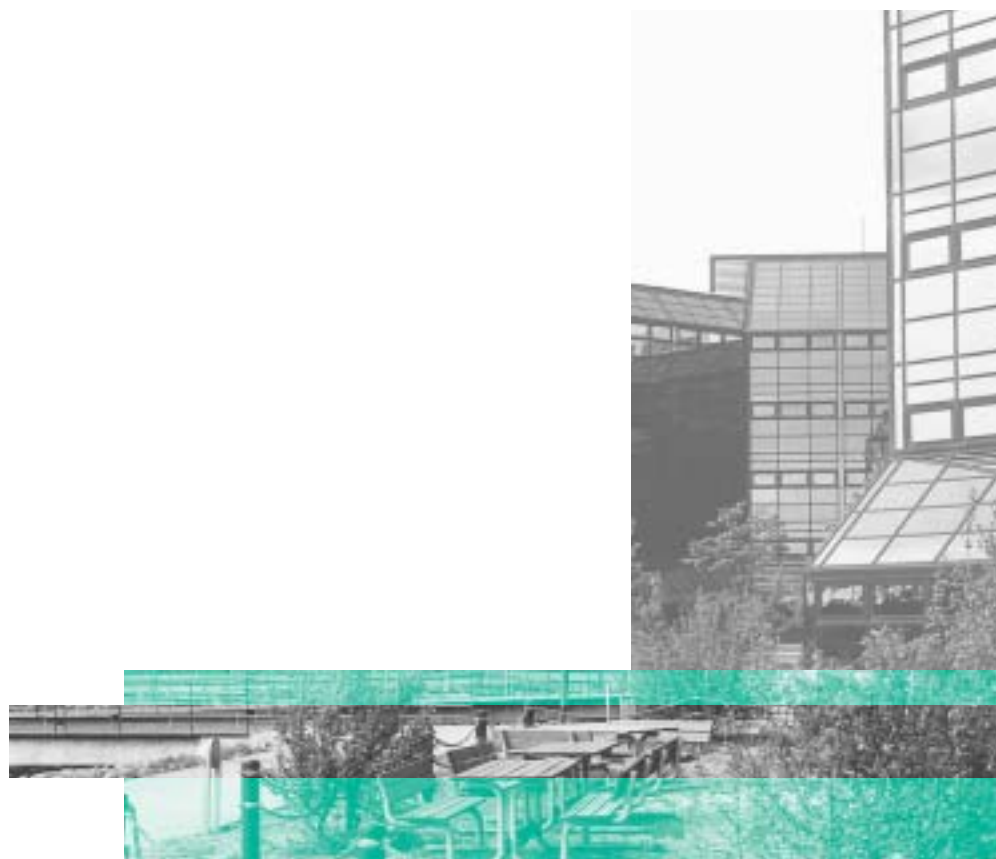
8. Bedriftssundhedstjenesten skal
kunne dokumentere, at

Regler

- personale med tilknytning til faglig rådgivning af virksomhederne inden 1 år efter ansættelsen har gennemført et introduktionsforløb, som består af en ekstern introduktionsuddannelse af mindst 9 dages varighed og praktisk oplæring. Uddannelsen skal indeholde undervisning i bedriftssundhedstjenestens funktion og arbejdsområder samt regler om arbejdsmiljø.
- fagligt og ledende personale desuden inden 3 år efter ansættelsen har gennemført en ekstern metodeuddannelse af mindst 7 dages varighed. Uddannelsen skal indeholde undervisning i metode og praksis for rådgivning af virksomheder samt organisationsteori og løsning af bedriftssundhedstjenestens opgaver.
- fagligt personale herudover inden 3 år efter ansættelsen har gennemført en faglig efteruddannelse af mindst 10 dages varighed. Uddannelsen skal indeholde undervisning i de faglige områder, som det

pågældende personale yder rådgivning inden for.

Undtaget er personale, der allerede har gennemført de foreskrevne uddannelser, og personale, som tidligere har været ansat i mindst 3 år i en bedriftssundhedstjeneste eller lignende.

Tilbagekaldelse af godkendelse af en BST-medarbejders kvalifikationer

Arbejds miljøklagenævnet ophævede Arbejdstilsynets afgørelse, om at opretholde DANAKs afgørelse om, at en tidligere godkendt BST-medarbejder ikke længere var kvalificeret.

”Det tertiære moment”.
(j. nr. 2002-10-0058)

Sagen omhandlede en BST, der klagede over en afgørelse fra DANAK, hvorefter det var et vilkår for fortsat godkendelse, at BSTen dokumenterede at være i besiddelse af de nødvendige kvalifikationer til at arbejde med psykisk arbejdsmiljø.

Arbejdstilsynet opretholdt DANAKs afgørelse, selvom BSTen gjorde gældende, at DANAK tidligere havde godkendt kvalifikationerne hos den person, DANAK nu fandt ukvalificeret.

Klagenævnet fandt, at hensynet til BSTens berettigede forventning om en godkendelse gjorde, at godkendelsen uden vilkår alligevel skulle opretholdes, se nærmere artiklen om

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 784 af 11. oktober 1999.

§ 13.

...

Stk. 3. En bedriftssundhedstjeneste skal godkendes efter regler fastsat af arbejdsministeren. Arbejdsministeren kan henlægge opgaven med at godkende en bedriftssundhedstjeneste til en bestemt offentlig myndighed og fastsætte regler om betaling for godkendelsen.

...

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 750 af 24. august 2001 om bedriftssundhedstjeneste.

§ 18. For at sikre, at rådgivningen har et helhedsorienteret og forebyggende sigte, jf. § 3, skal

1) et bedriftssundhedscenter eller

2) en bedriftssundhedstjeneste oprettet på en virksomhed med mere end 5 tilsluttede virksomheder, have et fagligt personale på mindst 5 fuldtidsansatte.

Stk. 2. Personalet skal enten have gennemgået en teknisk eller sundhedsfaglig grunduddannelse eller have opnået tilsvarende kvalifikationer, således at de tilsammen er i stand til at varetage forebyggelse af fysiske, kemiske, biologiske, ergonomiske og psykiske arbejdsmiljøforhold.

§ 25. Godkendelse meddeles for en periode på 5 år, hvorefter den bortfalder og skal fornys, jf. § 29.

...

§ 27. To gange i løbet af godkendelsesperioden, jf. § 25, kontrollerer DANAK, efter retningslinier fastsat i bilag 2B, om den godkendte bedriftssundhedstjeneste fortsat opfylder betingelserne for at være

godkendt. Tidspunktet for kontrolbesøg fastsættes af DANAK.

...

Bilag 2B

Retningslinier for kontrol af bedriftssundhedstjenester

DANAK skal i forbindelse med udøvelsen af kontrol af bedriftssundhedstjenesterne i henhold til bekendtgørelsens § 27 kontrollere:

...

2. Bedriftssundhedstjenesten skal dokumentere, at personalet tilsammen er i stand til at varetage forebyggelse af fysiske, kemiske, biologiske, ergonomiske og psykiske arbejdsmiljøforhold. Derudover skal bedriftssundhedstjenesten dokumentere, at der er overensstemmelse mellem medarbejdernes faglige kompetencer og deres primære rådgivningsområder.

Revurdering af afgørelse om brug af personlige værnemidler ved trykrengøring

En arbejdsgiverforening anmode under henvisning til en undersøgelse af eksponeringen for rengøringsmidler i aerosol ved trykrengøring Arbejdsmiljøklagenævnet om genoptagelse af en sag, hvor nævnet havde fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om brug af filtrerende åndedrætsværn ved trykrengøring på et slagteri.

Nævnet besluttede på møde at genoptage sagen til fornyet behandling og anmodede Arbejdstilsynet om en udtalelse.

Arbejdstilsynet fastholdt sin tidligere afgørelse samt udtalelser til sagen, men præciserede, at der var tale om en konkret afgørelse og ikke et generelt påbud. Som udgangspunkt havde arbejdsgiveren pligt til at lade arbejdet udføre på en sådan måde, at værnemidler ikke var nødvendige.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke grundlag for at tilsidesætte sin tidli-

gere afgørelse i sagen, idet nævnet fortsat var enig med Arbejdstilsynet i, at aerosol, som indeholdt rengøringsmidler og rester fra slagteprocessen, udgjorde en sundhedsrisiko for de ansatte, som udførte højtrykrengøring. På denne baggrund fandt nævnet, at de ansatte, som under arbejdet blev udsat for aerosol af denne karakter, skulle anvende filtrerende åndedrætsværn. Undersøgelsen, som arbejdsgiverforeningen henviste til, medførte således ikke på dette punkt en ændret vurdering hos nævnet.

Nævnet fandt dog anledning til at præcisere, at ansatte, som ikke blev udsat for aerosol under rengøringen, og som derfor ikke havde risiko for skade på luftvejene, ikke skulle anvende filtrerende åndedrætsværn. (j. nr. 2001-10-0100)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

**Arbejdstilsynets bekendtgørelse
nr. 746 af 28. august 1992 om
brug af personlige værnemidler.**

§ 3. Hvis arbejdet ikke på anden måde kan planlægges, tilrettelægges og udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, må arbejdsgiveren kun lade arbejdet udføre, såfremt der anvendes personlige værnemidler.

Støv fra slaggebelægning

En virksomhed klagede over et påbud om at forhindre støvudvikling fra en slagge, virksomheden havde fået amtets dispensation til at belægge med, da amtet ikke fandt slaggen skadelig for det ydre miljø.

Fra de ansatte blev det oplyst, at støvet fra slaggen gav gener i form af udslæt, svie og kløe, og virksomheden fremkom ikke med argumenter af arbejdsmiljømæssig relevans til støtte for, at påbudet skulle ophæves.

Arbejdsmiljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at der skulle træffes foranstaltninger, der forhindre støvudvikling fra slaggebelægningen på virksomheden, så arbejdet i området kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Nævnet lagde vægt på oplysningerne om, at støvet fra slaggebelægningen gav de ansatte gener i form af svie, kløe og udslæt, og at

der var tale om en unødigt støvpåvirkning, der kunne udgøre en sundhedsrisiko. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke, at amtets dispensation til anvendelse af slagge som belægning var relevant i forhold til arbejdsmiljøet på virksomheden, da dispensationen alene var givet ud fra en vurdering af slaggernes påvirkning af det ydre miljø. (j. nr. 2002-10-0050)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 38. Arbejdet skal planlægges, til-
rettelægges og udføres således, at det
sikkerheds- og sundhedsmæssigt er
fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller
standarder, som har sikkerheds- eller
sundhedsmæssig betydning, skal føl-
ges.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 867 af 13. oktober 1994
om arbejdets udførelse, som ænd-
ret ved bekendtgørelse nr. 492 af
20 juni 2002.**

§ 13. Ved udførelsen af arbejdet
skal det sikres,

...

3) at der træffes effektive foranstalt-
ninger for at forhindre udslip, læka-
ge samt udvikling af støv, røg,
damp, lugt, gas m.v., hvor dette kan

medføre fare for sikkerhed eller
sundhed.

Støjbelastning ved kimning

Efter året før at have afgivet påbud om, at der skulle laves en handlingsplan for nedbringelse af støjbelastning i forbindelse med kimning, afgav Arbejdstilsynet påbud om, at støjbelastningen ved kimning skulle nedbringes.

Kimningen foregik ved, at der manuelt blev hamret på en malmklokke med to klokkehamre. Den pågældende kirkes menighedsråd klagede over påbuddet og over Arbejdstilsynets sagsbehandling. Menighedsrådet mente, at høreværn måtte være tilstrækkelig beskyttelse, ikke mindst da der ikke blev kimet til daglig.

Arbejdstilsynet henviste i udtalelsen til den måling, en BST havde udarbejdet over støjbelastningen, og gjorde opmærksom på, at støjbelastningen lå betydeligt over det tilladte, og at høreværn alene er en nødløsning.

Ved afgørelsen lagde Arbejds miljøklagenævnet vægt på, at målingen af støjbelastningen dokumenterede, at støjbelastningen lå betydeligt over grænseværdien på 85 dB (A), som ifølge bekendtgørelsen om støjgrænser på arbejdspladsen ikke må overskrides. Endvidere lagde nævnet vægt på, at brug af høreværn efter samme regler er en nødløsning, der ikke kan anvendes i stedet for en nedbringelse af støjbelastningen ved tekniske eller administrative foranstaltninger. Nævnet fastholdt således påbuddet.

Vedrørende klagen over Arbejdstilsynets sagsbehandling fandt nævnet, at Arbejdstilsynets undladelse af at partshøre over opgørelsen over omfanget af kimning var en sagsbehandlingsfejl, som dog ikke måtte antages at have haft betydning for den trufne afgørelse. De øvrige klagepunkter i forhold til tilsynets sagsbehandling – herunder klagen over, at Arbejdstilsynet telefonisk havde

givet udtryk for, at menighedsrådet læste den af BST udarbejdede rapport over støjbelastningen ”som Fanden læser bibelen” – blev oversendt til Beskæftigelsesministeriet til videre foranstaltning. (j. nr. 2002-10-0055)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Arbejdsministeriets bekendtgø- relse nr. 867 af 13. oktober 1994 om arbejdets udførelse.

§ 14. Unødig støjbelastning skal undgås. Støjniveauet under arbejdet skal derfor holdes så lavt, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænseværdier skal overholdes.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 801 af 4. oktober 1993 om støjgrænser på arbejdspladsen.

§ 3. Ingen person må udsættes for en støjbelastning over 85 dB(A) under arbejdet.

§ 4. Unødig støjbelastning skal undgås. Støjniveauet, herunder niveauet for infralyd og ultralyd, under arbejdet skal derfor holdes så lavt, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og de akustiske forhold skal være tilfredsstillende.

§ 5. Arbejdsgiveren skal sørge for nedsættelse af støjbelastningen ved:

- 1) tekniske foranstaltninger, hvorved støjens opståen, udstråling og udbredelse hindres eller mindskes, eller
- 2) administrative foranstaltninger i forbindelse med arbejdets tilrettelæggelse, hvor støjreduktionen ikke kan opnås ved tekniske foranstaltninger, eller
- 3) kombination af tekniske og administrative foranstaltninger.

§ 6. I særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt ved tekniske og administrative foranstaltninger at nedbringe støjbelastningen på arbejdspladsen til den i § 3 fastsatte grænseværdi, må arbejdsgiveren dog lade arbejdet udføre, såfremt der anvendes høreværn.

Arbejdsstillinger i bus

Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om at ophæve Arbejdstilsynets afgørelse om sikring mod unødige fysiske belastninger og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og belastninger ved arbejde med persontransport i busser.

Arbejdstilsynet traf afgørelse om, at en virksomhed skulle sikre at transport af personer, der skulle have hjælp og støtte, kunne ske sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Unødige fysiske belastninger og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger eller belastninger skulle undgås. Bussens indvendige lofthøjde var på 150 cm og 20 % af patienterne var handicappede og skulle have hjælp ved ind- og udstigning, samt inde i bussen.

Busserne var desuden godkendt af Færdselsstyrelsen og Statens Bilinspektion. Virksomheden fandt, at der ikke var tale om sundhedsskadelige arbejdsstillinger og -bevægelser,

da chaufføren kun i meget korte perioder af en arbejdsdag arbejdede foroverbøjet.

Nævnet ophævede Arbejdstilsynets påbud, idet tilsynet ikke under sit besøg havde observeret personforflytninger. Nævnet fandt, at den nødvendige risikovurdering af arbejdet, efter bekendtgørelsen om manuel håndtering, ikke kunne ske uden en observation af chaufførens arbejde. (j. nr. 2001-10-0090)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jr. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 10. okto-
ber 1999.**

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 867 af 13. oktober 1994
om arbejdets udførelse.**

§ 7. Arbejdet skal i alle led udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

Stk. 2. Ved arbejde, som virker fysisk eller psykisk skadeligt eller belastende på kort eller lang sigt, kan Arbejdstilsynet stille krav om, at særlige arbejdsmiljømæssige foranstaltninger skal gennemføres. Sådanne foranstaltninger kan være særlige velfærdsforanstaltninger og andre arbejdsmiljømæssige foranstaltninger, som er nødvendige for at forebygge sygdom, nedslidning, ulykker m.v.
...

§ 10. Ved udførelsen af arbejdet skal det sikres,

1) at udformning af arbejdspladser, inventar, tekniske hjælpemidler samt valg af arbejds- og produktionsmetoder så vidt muligt passer til de personer, der skal benytte disse,
...

§ 17. Unødige fysiske belastninger samt uhensigtsmæssige arbejdsstillinger eller bevægelser skal undgås.

Belastningen under arbejdet skal derfor være så lille, som det er rimeligt under hensyntagen til den tekniske udvikling, og fastsatte grænser skal overholdes.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 1164 af 16. december
1992 om manuel håndtering.**

§ 3. Arbejde med manuel håndtering skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Manuel håndtering, der kan indebære risiko for sikkerhed eller sundhed, skal undgås ved hensigtsmæssig tilrettelæggelse af arbejdet, herunder anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Stk. 3. Hvis dette ikke er muligt, skal der træffes effektive foranstaltninger til imødegåelse af risikoen.

Regler

§ 4. Ved vurderingen af den sikkerheds- og sundhedsmæssige risiko ved et arbejde med manuel håndtering skal navnlig byrdens beskaffenhed tages i betragtning og desuden den nødvendige fysiske anstrengelse, arbejdsstedets beskaffenhed og arbejdsforholdene i øvrigt, jf. de i bilaget opregnede faktorer.

Stk. 2. Ved arbejde med løft m.v. af personer skal vurderingen ske i overensstemmelse med stk. 1 og desuden med særlig hensyntagen til risikoen for pludselige belastninger.

Stk. 3. Planlægning og tilrettelæggelse af arbejdet og iværksættelse af foranstaltninger skal ske med hensyntagen til de i stk. 1 og 2 nævnte faktorer og i overensstemmelse med §§ 5-11.

...

§ 7. Stedet, hvor manuel håndtering udføres, skal være fuldt forsvarligt indrettet.

Stk. 2. Transportveje skal så vidt muligt være ryddet for generende genstande og må ikke medføre risiko for at glide, falde m.v. De skal være velbelyste. Transportveje skal have tilstrækkelig bredde og højde til, at håndteringen kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt i fuldt oprejst stilling.

...

Sikring mod kvælning/forgiftning ved arbejde i vandindvindingsbygværker

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at et vandværk skulle sikre adgangsveje til pejlebrønde/-bygværker samt sikre mod kvælning mv. før og under ophold i disse, men nævnet satte efterkommelsesfristen til én måned.

Sagen vedrørte en virksomheds klage over Arbejdstilsynets straks påbud om sikring mod kvælning. Virksomheden henviste til, at bygværkerne kunne sammenlignes med kældre, at der ikke var fare for liv eller helbred, at arbejdet var udført på samme måde i mange år, at der var etableret tilstrækkelig ventilation og at samme arbejde blev udført på andre vandværker.

Arbejds miljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at niveauet for forebyggelsen er målinger af luften i bygværkerne før og under arbejde og ophold. Nævnet fandt således ikke grundlag

for at anfægte Arbejdstilsynets vurdering af, at der kan trænge giftige gasser ind i bygværkerne fra den omgivende jord til skade for de ansattes liv eller helbred.

Nævnet fandt endvidere ikke, at den etablerede udluftning var tilstrækkelig, da den kan være tilstoppet, uden at den ansatte kan konstatere det. (j. nr. 2001-10-0105)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

...

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 290 af 5. maj 1993 om skiftende arbejdssteders indretning.

§ 5. Arbejdsgiveren skal, inden et arbejde iværksættes og under arbejdet, vurdere, om forholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige under hensyn til det arbejde, der skal foregå, og hvis dette ikke er tilfældet, sørge for, at forholdene i det omfang, det er muligt og rimeligt, ændres, så arbejdsstedet er forsvarligt indrettet.

Stk. 2. Gener og risici, som arbejdet kan medføre, skal imødegås med passende foranstaltninger, så forholdene er forsvarlige for såvel dem, der udfører arbejdet, som for andre, der er beskæftiget på stedet.

Stk. 3. Er det ikke muligt eller rimeligt at gøre indretningen af arbejdsstedet forsvarlig, skal der træffes andre forholdsregler, således at arbejdet kan udføres på forsvarlig

måde, jf. navnlig Arbejdsministeriets bekendtgørelse om arbejdets udførelse og Arbejdsministeriets bekendtgørelse om brug af personlige værnemidler.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 867 af 13. oktober 1994 om arbejdets udførelse.

§ 4. Arbejdet skal i alle led planlægges og tilrettelægges således, at det kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Planlægningen og tilrettelæggelsen af arbejdet skal ske under hensyntagen til de forebyggelsesprincipper, der er angivet i bilag 3. Det skal iagttages, at der ikke foreskrives eller forudsættes anvendt konstruktioner, planudformninger, detallosninger og arbejdsmetoder, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed ved arbejdets udførelse. Endvidere skal det sikres, at de samlede påvirkninger i arbejdsmiljø-

Regler

et på kort eller lang sigt ikke forringer de ansattes sikkerhed eller sundhed.

Stk. 2. Den under planlægningen og tilrettelæggelsen af arbejdet foretagne vurdering skal, i den udstrækning den har særlig betydning for sikkerhed og sundhed under arbejdet, foreligge i skriftlig form, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Direktøren for Arbejdstilsynet fastsætter retningslinier for det nærmere indhold af den vurdering, der skal foretages efter stk. 2, og der tages herunder hensyn til virksomhedernes art og størrelse.

Stk. 4. På grundlag af den efter stk. 2 foretagne vurdering træffer arbejdsgiveren de foranstaltninger, som er nødvendige, jf. de angivne forebyggelsesprincipper i bilag 3. Iværksættelsen skal ske, inden arbejdet påbegyndes.

§ 13. Ved udførelsen af arbejdet skal det sikres,

1) at der er truffet effektive foranstaltninger til at forebygge risiko for sammenstyrtning, nedstyrtning, sammenskrivning, ulykker hidrørende fra elektrisk strøm, rystelser og lignende,

2) at fare for eksplosion, brand, forgiftning og kvælning m.v. er effektivt forebygget,

3) at der træffes effektive foranstaltninger for at forhindre udslip, lækage samt udvikling af støv, røg, damp, lugt, gas m.v., hvor dette kan medføre fare for sikkerhed eller sundhed,

4) at der træffes effektive foranstaltninger for at beskytte de ansatte, hvor arbejdsprocessen eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår, rummer mulighed for sygdomssmitte,

5) at klima- og belysningsforholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige, under hensyntagen til det arbejde, der skal udføres. Der skal herunder træffes foranstaltning-

er til at beskytte de ansatte mod stærk hede eller kulde.

Indretning af skærmarbejdspladser

Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at en virksomhed skulle træffe foranstaltninger til at sikre, at et antal skærmarbejdspladser blev indrettet sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Arbejdstilsynet besøgte en virksomhed og konstaterede, at der var 3 typer af arbejdspladser, der ikke var indrettet i overensstemmelse med reglerne om skærmarbejdspladser. For det første var der arbejdspladser på skriveborde, hvor skærmen var placeret skråt i forhold til forkanten af bordpladen. Den ansatte havde ikke mulighed for at hvile begge hænder og underarme foran tastaturet. For det andet var der arbejdspladser, hvor tastaturet var placeret i en brønd, der ikke var stor nok til, at der udover tastaturet var plads til at understøtte underarme. For det tredje var nogle arbejdspladser indrettet ved 2-delte computerborde, hvor tastaturpladen ikke var stor nok til, at der udover tasta-

turet var plads til at understøtte armene.

Tilsynet traf afgørelse om, at der skulle træffes effektive foranstaltninger til, at skærmarbejdspladserne blev dimensioneret og indrettet således, at der var tilstrækkelig plads til, at hvile hænder og underarme foran tastaturet/musen, samt at have plads til koncepter m.v. på bordet. Virksomheden var uenig i påbudet og fandt desuden, at tilsynet ikke havde præciseret, hvilke borde påbudet handlede om.

Nævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse og fandt, at virksomheden ikke havde anført forhold, der kunne tilsidesætte påbudet. Nævnet fandt, at tilsynet i tilstrækkelig grad havde konkretiseret, hvilke skærmarbejdspladser påbudet handlede om. Repræsentanter for virksomheden havde desuden deltaget under hele tilsynsbesøget, hvor de pågældende arbejdspladser blev gennemgået.

Den del af påbudet, der vedrørte plads til koncepter m.v. ophævedes som indstillet af tilsynet, se nærmere artiklen om "Kontorkampagnen". (j. nr. 2002-10-0069)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 15. Arbejdsgiveren skal sørge for, at arbejdsforholdene sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige. Der henvises her særlig til

- 1) kapitel 5 om arbejdets udførelse,
- 2) kapitel 6 om indretning af arbejdsstedet,
- 3) kapitel 7 om tekniske hjælpemidler m.v.,
- 4) kapitel 8 om stoffer og materialer.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt. Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 43. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om indretning af faste, midlertidige, skiftende og udendørs arbejdssteder, herunder om

- 1) arbejdsrum, f.eks. loftshøjde, luft- rum, gulve, vægge, lofter, belysning, temperatur, luftfornyelse og støj,
 - 2) velfærdsforanstaltninger m.v., f.eks. opholds- og spiserum, garderobes, omklædningsrum, toiletter, vaske- og baderum samt sovesteder og stole,
 - 3) udgangsforhold, f.eks. færdsels- veje, trapper og udgange.
- Stk. 2. Det kan i reglerne i medfør af stk. 1 fastsættes, at de gælder for udlejere af bygninger, lokaler, arealer m.v.

Arbejdsministeriets bekendtgø- relse nr. 1108 af 15. december 1992 om arbejde ved skærmtermi- naler.

§ 2. Skærmterminalarbejdspladser skal indrettes og forsynes med inventar, så arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. reglerne for arbejdsste- dets indretning.

§ 3. Ved arbejde, hvor en ansat regelmæssigt og i en ikke ubetydelig del af sin normale arbejdstid anvender en skærmterminal, gælder endvi- dere de særlige bestemmelser i §§ 4- 6.

§ 5. Skærmterminalarbejdspladsen skal indrettes i overensstemmelse med kravene i bilaget.

Bilaget

...

1c) Indlærings-/styringsudstyr
... Tastaturet skal kunne skråtstilles og være adskilt fra skærmen således, at den ansatte kan anvende hensigts- mæssige arbejdsstillinger og -bevæ- gelser, der ikke fremkalder træthed i arme og hænder. Der skal være til- strækkelig plads foran tastaturet og andet indlærings-/styringsudstyr til, at brugeren kan hvile hænder og arme på bordpladen.

...

1d) Arbejdsbord eller -flade
... Arbejdsbordet/-fladen skal være tilstrækkelig stort og muliggøre en

Regler

fleksibel opstilling af skærm, tastatur, dokumenter og øvrigt tilbehør ... Der skal være tilstrækkelig plads til, at den ansatte kan anvende hensigtsmæssige arbejdsstillinger og -bevægelser.

2a) Pladskrav

Skærmterminalarbejdspladsen skal være dimensioneret og indrettet således, at der er tilstrækkelig plads til at skifte arbejdsstilling og arbejdsbevægelser.

Indretning af skærmarbejdspladser og niveauindplacering

Arbejdsmiljøklagenævnet oprettholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at skærmarbejdspladser skulle indrettes fuldt forsvarligt, mens spørgsmålet om virksomhedens niveauindplacering lå udenfor nævnets kompetence.

Arbejdstilsynet afgav påbud om, at virksomhedens skærmarbejdspladser skulle indrettes, så arbejdet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, og tilsynet havde i den forbindelse indplaceret virksomheden som en niveau 3 virksomhed. Problemet med indretningen af skærmarbejdspladserne var for det første, om der ved anvendelse af udtræksplader til tastatur var tilstrækkelig plads foran og ved siden af tastaturet og musen, således at underarmene kunne hvile ved betjeningen af tastaturet og musen. Der var under sagens forløb opnået enighed om, at der med i hvert fald 15 cm foran tastaturet var tilstrækkelig plads dér.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt imidlertid ikke, at der var tilstrækkelig plads ved siden af tastaturet. Problemet med indretning af skærmarbejdspladserne var for det andet manglende plads under bordene, idet der var monteret faste skuffemoduler. Arbejdstilsynet målte, at den frie benafstand i såvel knæhøjde som fodhøjde var ca. 100 cm, men efter tilsynets praksis burde der være 100 cm friplads i knæhøjde og 140 cm i fodhøjde. Klager anførte, at det var de ansatte, der selv ønskede skuffemodulerne.

Arbejdsmiljøklagenævnet fandt imidlertid, at dette ikke kunne være en begrundelse for at tilsidesætte Arbejdstilsynets vurdering af de sundhedsmæssige forhold. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt på denne baggrund Arbejdstilsynets påbud.

For så vidt angår indplaceringen som en niveau 3-virksomhed fandt nævnet som i tidligere afgørelser, at man ikke kunne behandle spørgs-

målet, idet Arbejdstilsynets afgørelse om niveauindplacering ikke er en afgørelse efter arbejdsmiljøloven, men i stedet er en administrativ beslutning om prioritering af Arbejdstilsynets ressourcer, se nærmere artiklen om ”Kontorkampagnen”. (j. nr. 2002-10-0018)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 15. Arbejdsgiveren skal sørge for, at arbejdsforholdene sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige. Der henvises her særlig til

- 1) kapitel 5 om arbejdets udførelse,
- 2) kapitel 6 om indretning af arbejdsstedet,
- 3) kapitel 7 om tekniske hjælpemidler m.v.,
- 4) kapitel 8 om stoffer og materialer.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt. Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 43. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om indretning af faste, midlertidige, skiftende og udendørs arbejdssteder, herunder om

- 1) arbejdsrum, f.eks. loftshøjde, luft- rum, gulve, vægge, lofter, belysning, temperatur, luftfornyelse og støj,
 - 2) velfærdsforanstaltninger m.v., f.eks. opholds- og spiserum, garde- rober, omklædningsrum, toiletter, vaske- og baderum samt sovesteder og stole,
 - 3) udgangsforhold, f.eks. færdsels- veje, trapper og udgange.
- Stk. 2. Det kan i reglerne i medfør af stk. 1 fastsættes, at de gælder for udlejere af bygninger, lokaler, arealer m.v.

Arbejdsministeriets bekendtgø- relse nr. 1108 af 15. december 1992 om arbejde ved skærmtermi- naler.

§ 2. Skærmterminalarbejdspladser skal indrettes og forsynes med inventar, så arbejdet kan udføres sik- kerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. reglerne for arbejdsste- dets indretning.

§ 5. Skærmterminalarbejdspladsen skal indrettes i overensstemmelse med kravene i bilaget.

Bilaget

...

1c) Indlæsnings-/styringsudstyr
... Tastaturet skal kunne skråtstilles og være adskilt fra skærmen således, at den ansatte kan anvende hensigts- mæssige arbejdsstillinger og -bevæ- gelser, der ikke fremkalder træthed i arme og hænder. Der skal være til- strækkelig plads foran tastaturet og andet indlæsnings-/styringsudstyr til, at brugeren kan hvile hænder og arme på bordpladen.

...

1d) Arbejdsbord eller -flade
... Arbejdsbordet/-fladen skal være tilstrækkelig stort og muliggøre en fleksibel opstilling af skærm, tasta- tur, dokumenter og øvrigt tilbehør ... Der skal være tilstrækkelig plads til, at den ansatte kan anvende hen- sigtsmæssige arbejdsstillinger og - bevægelser.

Regler

2a) Pladskrav

Skærmterminalarbejdspladsen skal være dimensioneret og indrettet således, at der er tilstrækkelig plads til at skifte arbejdsstilling og arbejdsbevægelser.

Påbud om foranstaltninger mod reflekser og modlys i skærme (computer)

Arbejdsmiljøklagenævnet opretholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at træffe foranstaltninger så skærmarbejdspladserne i forkontoret indrettes, så generende reflekser og modlys i skærme undgås.

Arbejdstilsynet havde ved et kontrolbesøg konstateret, at de ansatte i et advokatfirmas forkontor blev generet af modlys fra vinduer og reflekser fra loftbelysning.

Dette var konstateret, uanset de ansatte ifølge virksomhedens oplysninger har mulighed for at regulere skærmene og uanset at loftslamperne er blevet slukket, når de ansatte har nævnt, at lamperne gav generende reflekser. Klager har ikke anført argumenter, der kan begrunde en tilsidesættelse af Arbejdstilsynets vurderinger under tilsynsbesøget.

Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse og lagde

vægt på, at skærmterminalarbejdspladser skal indrettes således, at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Dette betyder blandt andet, at lyskilder fra vinduer mv. ikke må forårsage direkte blænding eller medføre generende reflekser på skærmen, se nærmere artiklen om ”kontorkampagnen”. (j. nr. 2002-10-0014)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 15. Arbejdsgiveren skal sørge for, at arbejdsforholdene sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige. Der henvises her særlig til

- 1) kapitel 5 om arbejdets udførelse,
- 2) kapitel 6 om indretning af arbejdsstedet,
- 3) kapitel 7 om tekniske hjælpemidler m.v.,
- 4) kapitel 8 om stoffer og materialer.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt. Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 43. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om indretning af faste, midlertidige, skiftende og udendørs arbejdssteder, herunder om

- 1) arbejdsrum, f.eks. loftshøjde, luft- rum, gulve, vægge, lofter, belysning, temperatur, luftfornyelse og støj,
 - 2) velfærdsforanstaltninger m.v., f.eks. opholds- og spiserum, garderobes, omklædningsrum, toiletter, vaske- og baderum samt sovesteder og stole,
 - 3) udgangsforhold, f.eks. færdsels- veje, trapper og udgange.
- Stk. 2. Det kan i reglerne i medfør af stk. 1 fastsættes, at de gælder for udlejere af bygninger, lokaler, arealer m.v.

Arbejdsministeriets bekendtgø- relse om faste arbejdssteders ind- retning, bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001.

§ 6. Arbejdsstedet skal indrettes sik- kerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller lang sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.

Bekendtgørelse om arbejde ved skærmterminaler, bekendtgørelse nr. 1108 af 15. december 1992.

§ 2. Skærmterminalarbejdspladser skal indrettes og forsynes med inventar, så arbejdet kan udføres sik- kerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. reglerne for arbejdsste- dets indretning.

§ 5. Skærmterminalarbejdspladsen skal indrettes i overensstemmelse med kravene i bilaget.

Bilaget

1. Udstyr ...
b) Skærmen ...
Generende reflekser og spejlinger i skærmen skal undgås.

2. Arbejdspladsen ...

b) Belysning
Almenbelysning og særbelysning (arbejdslamper) skal sikre tilstrække- lig belysning og en passende kon- trast mellem skærm og omgivelser

Regler

under hensyntagen til arbejdets karakter og brugerens synsbehov. Generende blænding og reflekser på skærmen eller på andet udstyr skal undgås ved at samordne indretningen af lokaler og skærmterminalarbejdspladser med placeringen og kunstige lyskilders tekniske egenskaber.

c) Reflekser og blænding

Skærmterminalarbejdspladsen skal være indrettet således, at lyskilder, såsom vinduer og andre åbninger, gennemsigtige eller gennemsinnelige vægge samt lysfarvet udstyr eller lysfarvede vægge, ikke forårsager direkte blænding og ikke medfører generende reflekser på skærmen. Vinduerne skal være forsynet med en passende indstillelig afskærmning, som kan dæmpe det dagslys, der falder ind på skærmterminalarbejdspladsen.

Forbud mod recirkulation af procesluft til arbejdslokaler

Arbejds miljølagenævnet traf afgørelse om, at der ikke måtte ske recirkulering til arbejdsrum af den udsugede luft fra lokaler, hvor der skete træforarbejdning.

Arbejdstilsynet traf afgørelse om, at der ikke måtte ske recirkulering til arbejdsrum af den udsugede luft fra lokaler, hvor der skete træforarbejdning. Virksomheden recirkulerede i vinterperioden procesluft til arbejdsrum ved bearbejdning af fyrretræ. Tilsynet anførte, at træstøv ansås for at være kræftfremkaldende ved høje eksponeringer over en lang periode. Fyrretræ afgav ved bearbejdning terpener, der var et naturligt organisk opløsningsmiddel i træet. Stoffet kunne sammenlignes med vegetabilsk terpentin. Virksomheden anførte, at det ikke kunne være problematisk at recirkulere en så lille mængde forurening fra fyrretræsbearbejdningen. Virksomheden fandt desuden, at det medførte en urimelig og uforholdsmæssig stor

udgift, hvis der ikke kunne recirkuleres.

Arbejds miljølagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse og lagde vægt på, at træstøv i høje koncentrationer kunne være kræftfremkaldende, samt at der ved bearbejdning frigjordes terpener til procesluften. Der gjaldt derfor et krav om procesventilation ved arbejdsprocessen. Ved krav om procesventilation gjaldt der samtidig et forbud mod at recirkulere procesluft. Nævnet annullerede et krav i påbudet om sikring af luftbalancen i arbejdsrum, idet tilsynet ikke havde foretaget nødvendige observationer til vurdering heraf. (j. nr. 2002-10-0048)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt. Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning.

§ 35. Hvis det ikke kan hindres, at der ved en arbejdsproces sker udvikling af luftarter, støv eller lignende, der er sundhedsskadelige eller eksplosive, eller udvikling af røg, mikroorganismer, aerosoler, ildlugt eller anden generende luftforurening, skal der etableres en mekanisk udsugning, der så vidt muligt fjerner forureningen på det sted, hvor den

udvikles. Samtidig skal der tilføres frisk erstatningsluft af passende temperatur.

Stk. 2. Hvis forureningen ikke kan fjernes effektivt på udviklingsstedet, skal arbejdsprocessen henlægges til et særligt rum, kabine eller lignende, hvor der ikke udføres andet arbejde, og som er udstyret med tilstrækkelig mekanisk ventilation.

Stk. 3. Den udsugede luft må ikke føres tilbage til arbejdsrummet eller andre lokaler, jf. dog stk. 4 og stk. 5.

Stk. 4. Udsuget luft, der udelukkende stammer fra slibning af støbegods i støberiernes renschuse, kan dog, forudsat at støbegodset ikke indeholder stoffer og materialer omfattet af bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af kræft- og risikoen ved arbejde med stoffer og materialer efter effektiv rensning samt efter tilførsel af en passende mængde frisk luft, føres tilbage til samme arbejdsrum, jf. dog stk. 6.

Stk. 5. Udsuget luft, der udelukkende stammer fra sandblæsning,

hvor der er krav om, at der skal bruges luftforsynet åndedrætsværn, kan dog, efter effektiv rensning samt efter tilførsel af en passende mængde frisk luft, føres tilbage til samme arbejdsrum, jf. dog stk. 7.

Stk. 6. Det er en forudsætning, at det kan dokumenteres, at den udsugede luft, jf. stk. 4, forinden den føres tilbage, er effektivt rensset og har mindst samme kvalitet som udeluften, herunder at den ikke indeholder ildlugt eller anden generende luftforurening. Der skal endvidere til stadighed foretages de nødvendige målinger for at kontrollere, at den indblæste luft lever op til kravene.

Stk. 7. Det er en forudsætning, at det kan dokumenteres, at den udsugede luft, jf. stk. 5, forinden den føres tilbage, er effektivt rensset, således at luftens indhold af mineralsk støv (inert, respirabel) ikke overstiger 10 % af grænseværdien. Der skal endvidere til stadighed foretages de nødvendige målinger for at kontrol-

Regler

lere, at den indblæste luft lever op til kravene.

Stk. 8. De i stk. 1 og 2 nævnte ventilationsanlæg skal være forsynet med en kontrolanordning, der angiver utilstrækkelig funktion. Ventilationsanlæg, omfattet af undtagelsen i stk. 4 og stk. 5, skal endvidere være konstrueret således, at recirkulation automatisk frakobles eller produktionen stoppes, hvis rensningen er utilstrækkelig.

Klage over afslag på dispensation for manglende dagslys

Arbejdstilsynet påbød, at fire kontorarbejdsrum skulle indrettes med udsyn og dagslystilgang. Kontorerne havde vinduer mod en overdækket atriumgård og en vinterhave. Påbudet om udsyn blev ophævet, da ombygningen med overdækning var sket før 1993, hvorfor der ikke var hjemmel for dette krav.

Påbudet om dagslystilgang fastholdtes, idet tilsynet vurderede, at dagslysfaktoren for kontorerne ikke oversteg 2 %, dvs. at lysmængden i kontorerne var mindre end 2 % af lysmængden i det fri. Klager anmodede om, at forholdene blev anset for lovlige, eller at der blev dispenseret. Klager fandt det diffuse lys godt for skærmarbejde og henviste til omkostningerne ved en efterkommelse.

Nævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at arbejdsgiveren skal indrette de faste arbejdspladser, således at de

er velbelyste med dagslys. Nævnet lagde til grund for afgørelsen, at de fire kontorer, som sagen omhandler, ikke har vinduer til det fri, men til en overdækket atriumgård og en vinterhave.

På det foreliggende grundlag kunne nævnet imidlertid ikke endeligt tage stilling til, om de fire kontorer opfylder arbejdsmiljølovgivningens krav.

Det fremgår således af Arbejdstilsynets beskrivelse, at det på grundlag af sagens akter kunne konstateres, at de mål den tilsynsførende havde angivet på vinduerne i tre af kontorerne var åbenlyst forkerte.

Efter nævnets opfattelse er der herved skabt så stor tvivl om sagens faktum, at sagen bør behandles igen i Arbejdstilsynet som første instans, hvor grundlaget for sagen kan fastlægges ved at lade foretage undersøgelser, prøver og besigtigelser, eventuelt ved særligt sagkyndige, for at

konstatere, om arbejdsforholdene er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige.

Arbejds miljøklagenævnet hjemviste således Arbejdstilsynets afgørelse af 14. januar 2002 til fornyet behandling i Arbejdstilsynet. (j. nr. 2002-10-0028)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 43. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om indretning af faste, midlertidige, skiftende og udendørs arbejdssteder, herunder om 1) arbejdsrum, f.eks. loftshøjde, luft- rum, gulve, vægge, lofter, belysning, temperatur, luftfornyelse og støj,

Arbejdsministeriets bekendtgø- relse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning.

§ 25. Arbejdsrum skal have en sådan tilgang af dagslys, at de er velbelyste. Vinduer og ovenlys skal

være udført, placeret og eventuelt afskærmet således, at de ikke medfører blænding, overophedning eller generende kuldenedfald.

Stk. 2. Der skal fra arbejdsrum være udsyn til omgivelserne gennem vinduer eller lignende.

Stk. 3. Hvis vinduer, tagvinduer og ovenlysvinduer kan åbnes, lukkes, justeres og fastgøres, skal det kunne ske på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde. Det skal sikres, at åbne vinduer, tagvinduer og ovenlysvinduer ikke udgør fare.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke, hvis arbejdets art ikke tillader dagslys og kan desuden fraviges helt eller delvist, hvis deres gennemførelse vil betyde en afgørende ulempe for virksomhedens drift.

§ 66. Direktøren for Arbejdstilsynet kan, hvor særlige forhold foreligger, tillade afvigelser fra bestemmelserne i denne bekendtgørelse, når det skønnes rimeligt og forsvarligt, og i det omfang, det er foreneligt med

Rådets direktiv nr. 89/654/EØF af 30. december 1989 om foranstaltninger til forbedring af arbejdstager- nes sikkerhed under arbejdet.

§ 70. § 5, stk. 2, finder ikke anvendelse på lejemaal, der er indgået inden 1. januar 1993.

Stk. 2. § 25, stk. 1 og 2, finder ikke anvendelse på virksomheder, der inden 1. januar 1993 lovligt efter de hidtil gældende arbejdsmiljøregler har arbejdsrum indrettet i lokaler uden dagslys eller med begrænset tilgang heraf eller uden udsyn, dog f.s.v.a. § 25, stk. 1, kun hvis de bygningsmæssige forhold ikke giver mulighed herfor.

Arbejdssteders indretning på bibliotek

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at bibliotekararbejdspladser skulle indrettes og forsynes med inventar, så arbejdet kunne udføres fuldt forsvarligt.

Arbejdstilsynet traf afgørelse om, at der på et bibliotek skulle træffes foranstaltninger, så bibliotekararbejdspladserne blev indrettet, så arbejdet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Arbejdstilsynet havde ved besøg på biblioteket konstateret, at bibliotekararbejdspladserne i voksenudlånet var indrettet ved to arbejdsborde, og i børneudlånet ved et bord. Alle borde var 70 cm høje og kunne ikke højdereguleres. Tilsynet vurderede, at der ved bibliotekararbejdspladsernes indretning ikke var taget hensyn til de variationer, som var i bibliotekarernes højde og øvrige kropsdimensioner, og at de ansatte ikke kunne undgå gener i ryg, nakke,

skuldre og arme, fordi det ikke var muligt let at højderegulere arbejdsbordene efter de forskellige brugeres proportioner. Klager anførte blandt andet, at klager ikke var bekendt med, at de ansatte havde haft de af Arbejdstilsynet anførte gener, og at de ansatte brugte en del af arbejdstiden på at fremfinde materiale og lignende, og at de ved dette arbejde ikke sad ved skrivebordene. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at bibliotekararbejdspladserne skulle indrettes med inventar, så arbejdet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Klagenævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at de ansatte havde risiko for at få gener i ryg, nakke, skuldre og arme, fordi arbejdsbordene ikke kunne højdereguleres i forhold til medarbejdernes proportioner, se nærmere artiklen om "Kontorkampagnen". (j. nr. 2002-10-0035)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 96 af 13. februar 2001
om faste arbejdssteders indret-
ning.**

§ 30. Der skal på arbejdsstedet findes passende inventar, således at arbejdet kan udføres forsvarligt.

Stk. 2. Stole, arbejdsborde og lignende, der anvendes ved skiftende arbejdsopgaver eller af skiftende personale, skal i fornødent omfang være indstillelige.

Stk. 3. Inventaret skal være fremstillet af materialer, der ikke frembyder

sundhedsfare. Udformning og materialer skal være af en sådan art, at inventaret kan renholdes effektivt på hensigtsmæssig måde over for de forureninger, det udsættes for.

Højdeindstillelige borde på biblioteket

Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at arbejdet ved bordene ved bibliotekararbejdspladserne i udlånet på et bibliotek kunne udføres sikkerheds og sundhedsmæssigt forsvarligt ved de eksisterende borde, der ikke kunne højdereguleres.

Arbejdstilsynet traf afgørelse om, at bibliotekararbejdspladserne skulle indrettes og forsynes med inventar, så arbejdet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Bordene kunne ikke højdeindstilles, mens dette var muligt for arbejdsstolene. Kommunen oplyste, at bibliotekarerne ikke brugte bordene i særlig lang tid hver dag. En udlånsvagt var desuden kun på 2½ time pr. dag.

Nævnet ophævede Arbejdstilsynets afgørelse og fandt, at arbejdet ved bordene ved bibliotekararbejdspladserne i udlånet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt ved de

eksisterende borde. Nævnet lagde vægt på, at der kun var ringe variation i bibliotekarernes højde, at den siddende arbejdstid for en bibliotekar normalt ikke oversteg 1 time for den daglige 2½ times vagt, og at den daglige arbejdstid ville være fordelt på henholdsvis 3-5 minutter siddende og 5-10 minutter stående/gående arbejde, se nærmere artiklen om "Kontorkampagnen". (j. nr. 2002-10-0043)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 10. okto-
ber 1999.**

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 96 af 13. februar 2001
om faste arbejdssteders indret-
ning.**

§ 30. Der skal på arbejdsstedet findes passende inventar, således at arbejdet kan udføres forsvarligt.

Stk. 2. Stole, arbejdsborde og lignende, der anvendes ved skiftende arbejdsopgaver eller af skiftende personale, skal i fornødent omfang være indstillelige.

Stk. 3. Inventaret skal være fremstillet af materialer, der ikke frembyder

sundhedsfare. Udformning og materialer skal være af en sådan art, at inventaret kan renholdes effektivt på hensigtsmæssig måde over for de forureninger, det udsættes for.

Konkret vurdering af autoværksted

Et autoværksted klagede over et af Arbejdstilsynet afgivet påbud, hvorefter der skulle etableres effektiv rumventilation i værkstedet.

Virksomheden henviste blandt andet til en dom fra Vestre Landsret og gjorde i den forbindelse gældende, at Arbejdstilsynet ikke kunne udstede et påbud om rumventilation alene under henvisning til, at der var tale om et autoværksted, men at en konkret vurdering af virksomheden måtte foretages. Arbejdstilsynet anførte, at der var foretaget en konkret vurdering af virksomheden.

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse. Nævnet lagde vægt på, at virksomheden udover udskiftning mv. af dæk foretog en lang række serviceopgaver på biler, herunder eftersyn mv. af bremses, olie og batteri, og at åbne porte ved ind- og udkørsel af biler ikke i

tilstrækkelig grad sikrer, at sundhedsskadelig og generende luftforurening fra udstødning, varme motorer, spild fra bilerne, kraftig lugt af gummi mv. fjernes fra arbejdsstedet. I den forbindelse lagde nævnet til grund, at luftfornyelse gennem åbne porte kunne medføre kulde- og trækproblemer, særligt i den kolde årstid. Klagenævnet fandt endvidere, at der ikke i den konkrete sag var grundlag for at kræve, at Arbejdstilsynet skal foretage målinger af luften og fandt ikke i øvrigt grundlag for at tilside sætte Arbejdstilsynets konkrete skønsmæssige vurdering af tilstedeværelsen af spredt sundhedsskadelig og generende forurening. (j. nr. 2002-10-0009)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 43. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om indretning af faste, midlertidige, skiftende og udendørs arbejdssteder, herunder om

- 1) arbejdsrum, f.eks. loftshøjde, luft- rum, gulve, vægge, lofter, belysning, temperatur, luftfornyelse og støj,
- 2) velfærdsforanstaltninger m.v., f.eks. opholds- og spiserum, garderobes, omklædningsrum, toiletter, vaske- og baderum samt sovesteder og stole,
- 3) udgangsforhold, f.eks. færdsels- veje, trapper og udgange.

Stk. 2. Det kan i reglerne i medfør

af stk. 1 fastsættes, at de gælder for udlejere af bygninger, lokaler, arealer m.v.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 96 af 13. februar 2001
om faste arbejdssteders indret-
ning.**

§ 35. Hvis det ikke kan hindres, at der ved en arbejdsproces sker udvikling af luftarter, støv eller lignende, der er sundhedsskadelige eller eksplosive, eller udvikling af røg, mikroorganismer, aerosoler, ildelugt eller anden generende luftforurening, skal der etableres en mekanisk udsugning, der så vidt muligt fjerner forureningen på det sted, hvor den udvikles. Samtidig skal der tilføres frisk erstatningsluft af passende temperatur.

Stk. 2. Hvis forureningen ikke kan fjernes effektivt på udviklingsstedet, skal arbejdsprocessen henlægges til et særligt rum, kabine eller lignende, hvor der ikke udføres andet arbejde,

og som er udstyret med tilstrækkelig mekanisk ventilation.

Stk. 3. Den udsugede luft må ikke føres tilbage til arbejdsrummet eller andre lokaler, jf. dog stk. 4 og stk. 5.

Stk. 4. Udsuget luft, der udelukkende stammer fra slibning af støbegods i støberiers renschuse, kan dog, forudsat at støbegodset ikke indeholder stoffer og materialer omfattet af bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af kræftisikoer ved arbejde med stoffer og materialer efter effektiv rensning samt efter tilførsel af en passende mængde frisk luft, føres tilbage til samme arbejdsrum, jf. dog stk. 6.

Stk. 5. Udsuget luft, der udelukkende stammer fra sandblæsning, hvor der er krav om, at der skal bruges luftforsynet åndedrætsværn, kan dog, efter effektiv rensning samt efter tilførsel af en passende mængde frisk luft, føres tilbage til samme arbejdsrum, jf. dog stk. 7.

Stk. 6. Det er en forudsætning, at det kan dokumenteres, at den udsu-

Regler

gede luft, jf. stk. 4, forinden den føres tilbage, er effektivt rensat og har mindst samme kvalitet som udeluften, herunder at den ikke indeholder ildelugt eller anden generende luftforurening. Der skal endvidere til stadighed foretages de nødvendige målinger for at kontrollere, at den indblæste luft lever op til kravene.

Stk. 7. Det er en forudsætning, at det kan dokumenteres, at den udsugede luft, jf. stk. 5, forinden den føres tilbage, er effektivt rensat, således at luftens indhold af mineralsk støv (inert, respirabel) ikke overstiger 10 % af grænseværdien. Der skal endvidere til stadighed foretages de nødvendige målinger for at kontrollere, at den indblæste luft lever op til kravene.

Stk. 8. De i stk. 1 og 2 nævnte ventilationsanlæg skal være forsynet med en kontrolanordning, der angiver utilstrækkelig funktion. Ventilationsanlæg, omfattet af undtagelsen i stk. 4 og stk. 5, skal endvidere

være konstrueret således, at recirkulation automatisk frakobles eller produktionen stoppes, hvis rensningen er utilstrækkelig.

Ventilation ved plastblæsestøbe- maskiner

Arbejdsmiljøklagenævnet hjemviste sagen til Arbejdstilsynet, idet der ikke var tilstrækkelige oplysninger om, hvorvidt der udvikles sundhedsskadelig eller generende luftforurening ved virksomhedens plastblæsestøbemaskiner.

Arbejdstilsynet besøgte en virksomhed, der fremstillede plastemner ved opvarmning og forarbejdning af polyætylen og konstaterede, at der var en kraftig lugt af plast i hallen. Tilsynet påbød virksomheden at etablere procesudsugning ved maskinerne, der kunne fjerne den forurening, der blev udviklet ved opvarmningen af polyætylen. Samtidig skulle der tilføres frisk erstatningsluft og installeres en kontrolanordning på procesudsugningen. Virksomheden klagede over påbudet og fremsendte en målerapport til dokumentation af, at der ikke var unødige påvirkninger fra stoffer og materialer ved opvarmningen af polyætylen.

Arbejdsmiljøklagenævnet hjemviste sagen til fornyet behandling i Arbejdstilsynet. Nævnet lagde vægt på, at der ikke var tilstrækkelige oplysninger om, hvorvidt der blev udviklet sundhedsskadelig eller generende luftforurening ved maskinerne, og at der ikke før påbudets afgivelse var foretaget konkrete undersøgelser af, om der blev udviklet sundhedsskadelig eller generende luftforurening. (j. nr. 2001-10-0079)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt. Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 867 af 13. oktober 1994
om arbejdets udførelse, som ænd-
ret ved bekendtgørelse nr. 195 af
20. marts 2000 og nr. 1017 af 17.
december 1997.**

§ 16. Unødig påvirkning fra stoffer og materialer skal undgås. Påvirkningen fra stoffer og materia-
ler under arbejdet skal derfor ned-
bringes så meget, som det er rime-
ligt under hensyntagen til den
tekniske udvikling, og fastsatte
grænseværdier skal overholdes.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 96 af 13. februar 2001
om faste arbejdssteders indret-
ning.**

§ 35. Hvis det ikke kan hindres, at der ved en arbejdsproces sker udvikling af luftarter, støv eller lignende, der er sundhedsskadelige eller eksplosive, eller udvikling af røg, mikroorganismer, aerosoler, ildelugt eller anden generende luftforurening, skal der etableres en mekanisk udsugning, der så vidt muligt fjerner forureningen på det sted, hvor den udvikles. Samtidig skal der tilføres frisk erstatningsluft af passende temperatur.

...

Udendørs arbejde på savværk

Et savværk klagede til Arbejds miljøklagenævnet over et af Arbejdstilsynet afgivet påbud om, at arbejde med sortering af brædder skal foregå i forsvarligt arbejdsrum.

Arbejdet foregik på påbudstidspunktet udendørs. Arbejdstilsynet havde vurderet, at det udendørs arbejde især i vinterperioden kan medføre sundhedsskadelige påvirkninger fra vejrliget for de ansatte, herunder kulde- og trækgener.

Efter påbudets afgivelse havde virksomhedens økonomiske situation ændret sig, og der var ikke længere medarbejdere med fast arbejdsplads udendørs.

Arbejds miljøklagenævnet var enige med Arbejdstilsynet i, at arbejdet i forbindelse med sortering og stabling af tømmer/brædder ikke er arbejde, der efter sin art er udendørs, men nævnet fandt imidlertid,

at det som følge af de konkrete forhold på savværket var åbenbart urimeligt at påbyde, at arbejdet med sortering og stabling af tømmer/brædder skulle foregå i forsvarligt arbejdsrum. Arbejds miljøklagenævnet lagde vægt på, at der var tale om et mindre savværk med en lille produktion og omsætning. Klagenævnet lagde endvidere vægt på, at et forsvarligt arbejdsrum – en bygning - ville skulle have en ikke ubetydelig størrelse, og at omkostningerne hertil ville være urimeligt store sammenholdt med virksomhedens forhold på tidspunktet for afgivelsen af påbudet. (j. nr. 2001-10-0093)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

**Arbejdsministeriets bekendtgø-
relse nr. 96 af 13. februar 2001,
om faste arbejdssteders indret-
ning.**

§ 9. Hvor hensynet til sikkerhed og sundhed gør det påkrævet, skal arbejdsstedet være indrettet, så arbejde, der ikke efter sin art er udendørs, kan foregå i forsvarlige arbejdsrum, medmindre dette vil være åbenbart urimeligt eller uhen-sigtsmæssigt.

Stk. 2. Ved arbejde, der foregår udendørs i længere perioder, skal

foranstaltninger til beskyttelse af de ansatte mod vejrliget, f.eks. telt, halvtag eller skur, etableres i det omfang, det efter omstændighederne er rimeligt.

Indretning af arbejdslokaler med en forsvarlig rumhøjde

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om indretning af arbejdslokaler med en forsvarlig rumhøjde, herunder gav klagenævnet afslag på virksomhedens anmodning om dispensation fra samme krav.

Ved et besøg i en arkitektvirksomhed blev det oplyst, at virksomheden havde udført arbejdet i en lejet bolig siden 1985. Bygningsfacaden var bevaringsværdig, men virksomheden havde ret til at ændre ved de indvendige lokaler. Arbejdstilsynet kunne konstatere, at rumhøjden i forkontoret var 2,1 m og den gennemsnitligt rumhøjde på tegnestuen var målt til 2,2 m. I forrummet til toiletet var rumhøjden målt til 2,0 m.

Arbejdstilsynet afgav påbud om, at virksomheden skulle indrette arbejdslokalerne med en forsvarlig rumhøjde, således at de var sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt for-

svarlige. Af Arbejdstilsynets vejledning fulgte det, at Arbejdstilsynets praksis fulgte bygningsreglementets krav, hvorefter rumhøjden skulle være mindst 2,5 m.

Arbejds miljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse og lagde vægt på, at virksomheden ikke opfyldte kravet om, at arbejdslokalerne skulle være indrettet med en tilstrækkelig rumhøjde, således at disse var sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige, dels fordi lokalene ikke opfyldte kravet om en rumhøjde på 2,5 meter, og dels fordi gulvareal, rumhøjde og rumindhold ikke var afpasset efter de tekniske hjælpemidler, og det antal personer som arbejdede i lokalene.

Arbejds miljøklagenævnet fandt herudover ikke grundlag for at meddele dispensation fra kravet om rumhøjde. Klagenævnet lagde vægt på, at med det antal af medarbejde-

re, den indretning og den ventilation som lokalene havde, var der ikke grundlag for at meddele en dispensation for kravet om en højere rumhøjde, da lokalene med den nuværende indretning ikke var sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige.

Klagenævnet tiltrådte derved Arbejdstilsynets afgørelse om afslag på dispensation, se nærmere artiklen om "Kontorkampagnen". (j. nr. 2002-10-0038)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

§ 43. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om indretning af faste, midlertidige, skiftende og udendørs arbejdssteder, herunder om

- 1) arbejdsrum, f.eks. loftshøjde, luft- rum, gulve, vægge, lofter, belysning, temperatur, luftfornylse og støj,
- 2) velfærdsforanstaltninger m.v., f.eks. opholds- og spiserum, garderobes- omklædningsrum, toiletter, vaske- og baderum samt sovesteder og stole,
- 3) udgangsforhold, f.eks. færdsels- veje, trapper og udgange.

Stk. 2. Det kan i reglerne i medfør

af stk. 1 fastsættes, at de gælder for udlejere af bygninger, lokaler, arealer m.v.

Arbejdsministeriets bekendtgø- relse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indret- ning.

§ 24. Gulvareal, rumhøjde og rumindhold skal være afpasset efter arbejdets art, de tekniske hjælpemidler, materialer og inventar, der findes i arbejdsrummet, samt det antal personer, der normalt færdes eller opholder sig der.

§ 60. Bygningsreglementet gældende på det tidspunkt, hvor et arbejds- sted er indrettet, udgør de mindste- krav, der efter bekendtgørelsen stilles til arbejdsstedets bygningsmæssige udformning og indretning. Efter væsentlig ombygning udgør byg- ningsreglementet på ombygnings- tidspunktet mindstekravene.

Regler

§ 61. Til arbejdssteder inden for de erhvervskategorier, hvor arbejdsprocessen ikke har en afgørende betydning for bygningens udformning eller dens indretning, stilles ikke bygningsmæssige krav udover de minimumskrav, der følger af § 60, forudsat byggeriet er gennemført efter byggetilladelse udstedt efter den 1. maj 1986.

Stk. 2. Den nærmere afgrænsning af hvilke erhvervskategorier, der er omfattet af stk. 1, er fastsat i aftale mellem Arbejdsministeriet og By- og Boligministeriet efter forhandling med de kommunale organisationer. De pågældende erhvervskategorier er grupperet i bilag 1. Eksempler på arbejdsprocesser/virksomheder, der ikke er omfattet af stk. 1, er givet i bilag 2. Afgrænsningen kan, når der er behov herfor, reguleres af By- og Boligministeriet og Arbejdsministeriet efter forhandling med de kommunale organisationer.

§ 66. Direktøren for Arbejdstilsynet kan, hvor særlige forhold foreligger, tillade afvigelser fra bestemmelserne i denne bekendtgørelse, når det skønnes rimeligt og forsvarligt, og i det omfang, det er foreneligt med Rådets direktiv nr. 89/654/EØF af 30. december 1989 om foranstaltninger til forbedring af arbejdstageres sikkerhed under arbejdet.

§ 67. Arbejdstilsynets afgørelser efter denne bekendtgørelse kan påklages efter lov om arbejdsmiljø § 81.

Afslag på dispensation til at recirkulere udsugningsluft fra el-kirurgi

Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at der ikke kunne dispenseres fra recirkulationsforbudet ved recirkulering af udsugningsluft fra el-kirurgi på et hospital.

Nævnet traf afgørelse om, at der ikke kunne dispenseres fra forbudet mod recirkulation af udsugningsluft ved el-kirurgi på et hospital. Arbejdstilsynet gav hospitalet afslag på at dispensere fra forbudet. Hospitalet klagede og gjorde gældende, at den udsugede luft effektivt blev filtreret ved anvendelse af en røggassuger, og der blev desuden anvendt god rumventilation. Der var endvidere kun en ringe mængde af partikler og gasser i den recirkulerede udsugede luft. Hospitalet anførte, at det var muligt at tilslutte procesudsugningen til det centrale udsugningsanlæg, men dette vil være dyrt og til gene for de ansatte.

Arbejdstilsynet fastholdt afslaget og henviste til, at der i udsugningsluften fandtes vira, partikler og gasser. Der kunne i sagen ikke gives en konkret begrundet dispensation. Tilsynet fandt desuden, at omkostningerne ved etablering af afkast til det fri ikke ville være urimelige. Der var flere løsninger, der kunne fjerne de mulige gener fra udsuget.

Nævnet traf afgørelse om, at der ikke kunne dispenseres fra forbudet mod recirkulation ved el-kirurgi. Nævnet lagde vægt på, at der ved procesventilation gjaldt et forbud mod recirkulering, og at den recirkulerede luft efter filtrering indeholdt såvel gasser som små partikler, hvoraf nogle var sundhedsskadelige. Endelig blev der lagt vægt på, at den udsugede luft efter filtrering ikke havde samme kvalitet som indsuget luft i ventilationsanlægget, samt at der indenfor en rimelig økonomisk ramme fandtes teknisk brugbare løs-

ninger, så recirkulation kunne undgås. (j. nr. 2002-10-0032)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 42. Arbejdsstedet skal indrettes således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning skal følges.

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 96 af 13. februar 2001 om faste arbejdssteders indretning.

§ 35. Hvis det ikke kan hindres, at der ved en arbejdsproces sker udvikling af luftarter, støv eller lignende, der er sundhedsskadelige eller eksplosive, eller udvikling af røg, mikroorganismer, aerosoler, ildelugt eller anden generende luftforurening, skal der etableres en mekanisk udsugning, der så vidt muligt fjerner forureningen på det sted, hvor den

udvikles. Samtidig skal der tilføres frisk erstatningsluft af passende temperatur.

...

Stk. 3. Den udsugede luft må ikke føres tilbage til arbejdsrummet eller andre lokaler, jf. dog stk. 4 og stk. 5.

§ 66. Direktøren for Arbejdstilsynet kan, hvor særlige forhold foreligger, tillade afvigelser fra bestemmelserne i denne bekendtgørelse, når det skønnes rimeligt og forsvarligt, og i det omfang, det er foreneligt med Rådets direktiv nr. 89/654/EØF af 30. december 1989 om foranstaltninger til forbedring af arbejdstageres sikkerhed under arbejdet.

Kontrol af privat trappelift og adgang til private hjem

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at der ikke kunne dispenseres fra kravet om offentlig besigtigelse af klagers eldrevne trappelift hvert andet år samt fra kravet om betaling af gebyr for en besigtigelse.

var desuden pligt til at betale gebyr.
(j. nr. 2002-10-0042)

Arbejdstilsynet traf afgørelse om, at der ikke kunne dispenseres fra kravet om besigtigelse af en trappelevator i et privat hjem hvert andet år eller pligten til at betale gebyr herfor. Der blev meddelt dispensation for det månedlige eftersyn. Klager fandt, at en offentlig besigtigelse af en elevator i et privat hjem ikke var nødvendig, idet elevatoren var monteret af en fagmand. Han fandt det ikke acceptabelt, at han skulle betale gebyret. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at der ikke kunne meddeles dispensation for den to-årige besigtigelse af elevatoren. Nævnet lagde vægt på, at elevatoren var potentielt farlig. Der

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999, senest ændret ved lov
nr. 437 af 10. juni 2002.**

§ 45. Maskiner, maskindele, behol-
dere, præfabrikerede konstruktioner,
apparater, redskaber og andre tekni-
ske hjælpemidler skal være indrettet
og skal anvendes således, at de sik-
kerheds- og sundhedsmæssigt er
fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og stan-
darder, som har sikkerheds- eller
sundhedsmæssig betydning, skal føl-
ges.

§ 46. Arbejdsministeren kan fast-
sætte regler om indretning og
anvendelse af tekniske hjælpemidler
m.v., herunder om

- 1) konstruktion, udførelse, opstil-
ling, anmeldelse og afprøvning,
- 2) forelæggelse for Arbejdstilsynet til
udtalelse eller godkendelse af planer
for konstruktion, udførelse og
opstilling,

3) godkendelse fra Arbejdstilsynet af
et teknisk hjælpemiddel m.v., før
det overdrages eller overlades til bru-
geren eller tages i brug,

4) anvendelse, vedligeholdelse og
pasning.

§ 74

...

Stk. 3. Arbejdsministeren kan fast-
sætte regler om betaling, eventuelt
i form af takstmæssigt fastsatte
afgifter for undersøgelser m.v. fore-
taget eller iværksat af Arbejdstilsy-
net.

§ 76

...

Stk. 2. Arbejdstilsynets medarbejde-
re har uden retskendelse mod behø-
rig legitimation til enhver tid
adgang til offentlige og private
arbejdssteder i det omfang, det er
påkrævet, for at de kan varetage
deres hverv. Politiet yder om fornø-
dent bistand hertil. Nærmere regler
om bistanden kan fastsættes af

arbejdsministeren efter forhandling
med justitsministeren.

Sikring af palleløfter

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt afgørelse om, at en leverandør af en palleløfter skulle tilbyde en køber at sikre dennes palleløfter på en række punkter.

Tilsynet besigtigede på baggrund af en leverandørindberetning en elektrisk drevet palleløfter. Efter palleløfterens EF-overensstemmelseserklæring var alle væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav i Maskindirektivet opfyldt. Erklæringen henviste desuden til den harmoniserede standard EN 1726 om sikkerhed ved industrielle trucks. Arbejdstilsynet påbød leverandøren, at denne skulle tilbyde virksomheden at sikre palleløfteren på et antal punkter, idet man ikke fandt, at palleløfteren levede op til det sikkerhedsniveau, som fremgik af EN 1726. Leverandøren blev desuden pålagt at kontakte alle kunder, der havde købt den pågældende type palleløfter, og tilbyde disse afhjælpning. Arbejdstilsynet ønskede at få en liste over alle

disse kunder og over kunder, der ikke ønskede at få foretaget afhjælpning.

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt tilsynets afgørelse. Det blev i afgørelsen anført, at leverandøren kunne vælge mellem at tilbagekalde de leverede palleløftere eller at tilbyde afhjælpning. (j. nr. 2001-10-0056)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 30. Den, der overdrager, overlader eller udstiller maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber eller andre tekniske hjælpemidler, skal sørge for, at genstandene, når de udleveres til brug eller udstilles, er forsynet med nødvendigt beskyttelsesudstyr og kan anvendes efter deres hensigt uden at være farlige for sikkerhed eller sundhed, jf. kapitel 7. Nødvendige og let forståelige anvisninger om betjening, vedligeholdelse, transport og opstilling skal følge med ved leveringen.

Stk. 2. Overdrages eller overlades brugsfærdige tekniske hjælpemidler til videresalg, udlejning eller udlån, gælder samme pligter.

...

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner,

apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 76. Enhver, der er pålagt pligter efter loven, skal efter anmodning give Arbejdstilsynet alle oplysninger, der er nødvendige for udøvelsen af tilsynets virksomhed.

...

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

...

Stk. 3. Direktøren for Arbejdstilsynet kan påbyde, at den, der har leveret eller markedsført et teknisk hjælpemiddel, et personligt værnemiddel

eller et stof eller materiale, som anvendt i overensstemmelse med dets bestemmelse alligevel viser sig at frembyde fare for sikkerhed eller sundhed, træffer de nødvendige foranstaltninger til afværgelse heraf. Det kan herunder påbydes,

- 1) at levering eller markedsføring standses,
- 2) at de pågældende tekniske hjælpemidler, personlige værnemidler eller stoffer eller materialer tilbagekaldes fra markedet.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 561 af 24. juni 1994 om ind- retning af tekniske hjælpemidler, som ændret ved bekendtgørelse nr. 669 af 7. august 1995.

§ 3. Tekniske hjælpemidler skal være indrettet således, at de ikke indebærer risiko for sikkerhed eller sundhed, når de installeres og vedligeholdes på passende måde og anvendes i overensstemmelse med deres bestemmelse.

Regler

§ 4. Forpligtelserne ifølge denne bekendtgørelse påhviler fabrikanter og andre leverandører, projekterende, reparatører o.l. samt arbejdsgivere, virksomhedsledere, arbejdsledere, andre ansatte og brugere efter arbejdsmiljølovens almindelige regler, jf. § 2 og kapitel 4 i loven.

§ 7. Maskiners og sikkerhedskomponenters indretning skal opfylde de væsentlige sikkerheds- og sundhedskrav, der er fastsat i bilag I.

Stk. 2. En maskine eller en sikkerhedskomponent kan dog uden at opfylde stk. 1 forevises på messer, udstillinger o.l., hvis det med tydelig skiltning er angivet, at maskinen, henholdsvis sikkerhedskomponenten ikke opfylder lovgivningens krav og ikke kan erhverves, før den er bragt i overensstemmelse hermed. Ved demonstrationer af maskinens og sikkerhedskomponentens funktioner skal der være truffet passende sikkerhedsforanstaltninger til personbeskyttelse.

§ 8. Når en maskine eller en sikkerhedskomponent er fremstillet i overensstemmelse med en harmoniseret standard, der omfatter et eller flere af kravene ifølge § 7, stk. 1, formodes maskinen, henholdsvis sikkerhedskomponenten at være i overensstemmelse med de pågældende krav.

Stk. 2. Ved en harmoniseret standard forstås i denne bekendtgørelse en europæisk standard, der er vedtaget af CEN eller CENELEC i overensstemmelse med mandat fra Europa Kommissionen, og hvis reference er offentliggjort i De Europæiske Fællesskabers Tidende. Referencerne for de danske standarder, der gennemfører en harmoniseret standard, offentliggøres af Dansk Standard.

Afskærmning, nødstop samt tilpasset tilsyn

En virksomhed klagede over Arbejdstilsynets niveauindplacering i forbindelse med tilpasset tilsyn samt over Arbejdstilsynets afgørelser om, at to søjleboremaskiner skulle forsynes med nødstop og at en maskinsaks skulle afskærmes.

Virksomheden fandt Arbejdstilsynets krav til maskinerne overflødige. Arbejdstilsynet henviste til bekendtgørelsen om tekniske hjælpemidler og At-anvisning 2.2.0.1, hvor den forståelse af reglerne, Arbejdstilsynet anlagde, er gengivet.

Arbejds miljølagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at der skulle træffes foranstaltninger, der hindrede personer i at komme i berøring med maskinsaksens kniv fra bagsiden, og at de to søjleboremaskiner skulle forsynes med lettilgængelige nødstop. Vedrørende maskinsaksen lagde nævnet vægt på, at det i henhold til reglerne om tekniske hjæl-

pemidler skulle sikres, at personer ikke kunne komme i berøring med farlige maskindele, hvilket maskinsaksens kniv måtte betragtes som. Angående søjleboremaskinerne fandt nævnet, at en stopknap placeret på boremaskinernes ene side som en af flere knapper ikke på betryggende vis sikrer, at maskinen kan standses straks og ubesværet i tilfælde af en ulykke eller tilløb hertil.

Arbejds miljølagenævnet fandt, at indplacering af virksomheder i forbindelse med tilpasset tilsyn ikke var en afgørelse efter loven, men en administrativ beslutning om prioritering af Arbejdstilsynets ressourcer, og det lå derfor udenfor nævnets kompetence at behandle en sådan klage. (j. nr. 2002-10-0023-25)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 45. Maskiner, maskindele, behol-
dere, præfabrikerede konstruktioner,
apparater, redskaber og andre tekni-
ske hjælpemidler skal være indrettet
og skal anvendes således, at de sik-
kerheds- og sundhedsmæssigt er
fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og stan-
darder, som har sikkerheds- eller
sundhedsmæssig betydning, skal føl-
ges.

**Arbejdstilsynets bekendtgørelse
nr. 561 af 24. juni 1994 om ind-
retning af tekniske hjælpemidler.**

§ 19. Reglerne i dette kapitel gælder
for tekniske hjælpemidler, der ikke
er omfattet af kapitel 2, herunder
maskiner, der er leveret til brug for
ikrafttrædelsen af kapitel 2, jf. bilag
VIII.

Stk. 2. For tekniske hjælpemidlers
konstruktion, fremstilling, udstyr,
udformning samt brugsanvisning
gælder de almindelige bestemmelser
i §§ 20-34. Herudover gælder for
visse tekniske hjælpemidler særlige
bestemmelser. Disse bestemmelser er
anført i bilag X, og i de bekendtgø-
relser som er nævnt i bilag IX.

§ 21. I konstruktionen af et teknisk
hjælpemiddel skal indgå sikring
mod farer ved hjælpemidlet. Det
skal herunder sikres, at
1) personer ikke kan komme i berø-
ring med farlige maskindele eller
stoffer,
...

§ 24. Den måde, hvorpå indkob-
ling, styring og afbrydelse af energi
til et teknisk hjælpemiddel eller
andre former for påvirkning af
funktioner eller arbejdsprocesser i
dette sker, skal i videst muligt
omfang sikre, at der ikke opstår fare
for sikkerhed eller sundhed. Det

skal herunder sikres, at betjeningen
kan ske under de bedst mulige over-
sigts- og kontrolforhold, og om
nødvendigt skal hjælpemidler være
forsynet med udstyr, som automa-
tisk giver signal forud for igangsæt-
ning, standsning eller andre
påvirkninger. Igangsætning må kun
kunne ske ved en bevidst handling,
udført på et styresystem, der er
beregnet hertil.

Stk. 2. Standsning af funktioner
eller arbejdsprocesser skal, medmin-
dre afbrydelse af disse kan frembyde
fare, kunne ske hurtigt fra hensigts-
mæssige steder på eller ved hjælp-
emidlet. Hvor sikkerhedsmæssige
grunde taler for det, skal standsning
kunne indtræde automatisk. Om
fornødent skal standsning være
kombineret med en bremsning.
Stopordre skal have højere prioritet
end igangsætningsordre.

CE-mærket anlæg ikke lovmæssigt indrettet

En virksomhed klagede over et påbud fra Arbejdstilsynet vedrørende et CE-mærket maskinanlæg og henviste til, at leverandøren måtte bære ansvaret for eventuelle sikkerhedsmæssige mangler.

Arbejdstilsynet havde tidligere truffet afgørelse om, at der ikke var grundlag for at foretage sig videre overfor leverandøren. Hverken leverandør eller klager bestred, at det forhold, at anlægget betjentes fra et særskilt rum uden opsyn med anlægget, var i strid med lovgivningens sikkerhedskrav.

Arbejds miljølagenævnet fandt, at indretningen af maskinanlægget, hvor det ikke fra betjeningsstedet kunne sikres, at personer ikke opholdt sig tæt ved bevægelige maskindele, rummede fare for personskade.

Nævnet lagde ved afgørelsen, der opretholdt Arbejdstilsynets påbud, vægt på, at den af leverandøren

udfærdigede EF-overensstemmelseserklæring ikke nævnte de bestemmelser i lovgivningen, hvis sikkerhedskrav anlægget var i overensstemmelse med, og at det i bilag I til bekendtgørelsen om indretning af tekniske hjælpemidler er fastsat, at det fra hovedbetjeningsstedet skal kunne konstateres, at ingen udsatte personer befinder sig i de farlige områder.

Arbejds miljølagenævnet bemærkede, at nævnet ikke kan tage stilling i en privatretlig tvist mellem en køber og en leverandør, men alene behandler klager over Arbejdstilsynets afgørelser efter arbejdsmiljøloven. (j. nr. 2001-10-0109)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 45. Maskiner, maskindele, behol-
dere, præfabrikerede konstruktioner,
apparater, redskaber og andre teknis-
ke hjælpemidler skal være indrettet
og skal anvendes således, at de sik-
kerheds- og sundhedsmæssigt er
fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og stan-
darder, som har sikkerheds- eller
sundhedsmæssig betydning, skal føl-
ges.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpe- midler med senere ændringer.

§ 6. Et teknisk hjælpemiddel må
kun anvendes, hvis det opfylder de
krav, der gælder for dets konstruk-
tion, udstyr, sikring m.v. ifølge
Arbejdstilsynets bekendtgørelse om
indretning af tekniske hjælpemidler

og andre særlige regler, der måtte
være fastsat herom.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 561 af 24. juni 1994 om ind- retning af tekniske hjælpemidler.

§ 7. Maskiners og sikkerhedskom-
ponenters indretning skal opfylde de
væsentlige sikkerheds- og sundheds-
krav, der er fastsat i bilag I.

§ 8. Når en maskine eller en sikker-
hedskomponent er fremstillet i over-
ensstemmelse med en harmoniseret
standard, der omfatter et eller flere
af kravene ifølge § 7, stk. 1, formo-
des maskinen, henholdsvis sikker-
hedskomponenten at være i overens-
stemmelse med de pågældende krav.

Stk. 2. Ved en harmoniseret stan-
dard forstås i denne bekendtgørelse
en europæisk standard, der er vedta-
get af CEN eller CENELEC i over-
ensstemmelse med mandat fra Eu-
ropa Kommissionen, og hvis referen-
ce er offentliggjort i De Europæiske

Fællesskabers Tidende. Referencerne
for de danske standarder, der gen-
nemfører en harmoniseret standard,
offentliggøres af Dansk Standard.

§ 12. EF-overensstemmelseserklæ-
ringen for en maskine skal udfærdi-
ges i overensstemmelse med bilag II,
afsnit A, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. For en maskine, der er
beregnet til at skulle inkorporeres i
en maskine eller samles med andre
maskiner, skal EF-overensstemmel-
seserklæringen udfærdiges i overens-
stemmelse med bilag II, afsnit B,
medmindre maskinen kan fungere
som en selvstændig maskine.

Stk. 3. For en sikkerhedskompo-
nent skal EF-overensstemmelseser-
klæringen udfærdiges i overensstem-
melse med bilag II, afsnit C.

Sprøjtelakering på skiftende værksteder

Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at det skulle være et vilkår for en dispensation fra reglerne om anvendelse af sprøjtekabine, at der ikke måtte være uvedkommende tilstede i lokalet under sprøjtelakeringen.

En virksomhed, som lakerede småskader på biler på forskellige værksteder, søgte om dispensation fra reglerne om anvendelse af sprøjtekabine. På baggrund af en BSTs målinger fandt Arbejdsmiljøinstituttet, at der ikke var grund til at formode, at operatøren ville blive udsat for risiko. Arbejdstilsynet gav den ønskede dispensation, men på en række vilkår, hvoraf ét var, at der ikke måtte være uvedkommende tilstede i lokalet, når der blev sprøjtet.

Virksomheden klagede over dette vilkår og anførte, at vilkåret ødelagde virksomhedens forretningskon-

cept, og at der kun var tale om småreparationer og dermed små mængder skadelige stoffer. Ved oversendelsen anførte Arbejdstilsynet, at der var tale om produkter med høj mal-kode, og at arbejdet skulle udføres på forskellige værksteder med forskellige forhold.

Arbejdsmiljøklagenævnet noterede sig, at det alene var operatørens arbejdsvilkår, der var undersøgt og vurderet af Arbejdsmiljøinstituttet, og undersøgelsen godtgjorde derfor ikke, at andre ikke kunne blive udsat for fare. Da det kun er under særlige forhold, at kravet om, at sprøjtemaling med kodenummererede produkter skal foregå i en sprøjtekabine, kan fraviges, opretholdt nævnet Arbejdstilsynets afgørelse. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at der blev arbejdet med produkter med høj mal-kode, og at de værksteder, hvor arbejdet udføres, ville være af forskellig størrelse og med forskellig indretning. (j. nr.

2002-10-0049)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 48. Stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, må kun fremstilles og anvendes ved arbejdsprocesser og -metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 302 af 13. maj 1993 om arbej- de med kodenummerede pro- dukter.

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter arbejde med de i bekendtgørelsens bilag 1 nævnte produkter, samt klar-
gøring og afslutning i forbindelse
med disse arbejder

...

§ 4. Bekendtgørelsen omfatter ethvert arbejde, der udføres for en arbejdsgiver.

Stk. 2. Bekendtgørelsen gælder endvidere for arbejde omfattet af § 2 stk. 2, nr. 2 og 3, i lov om arbejdsmiljø, og arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver.

§ 13. Ved arbejde med produkterne skal der mindst træffes de sikkerhedsforanstaltninger, der er angivet i bilagene til denne bekendtgørelse.

...

§ 16. Hvor det er nødvendigt, at flere beskæftigede samtidig udfører arbejde med produkterne så nær hinanden, at der er fare for sundhedsfarlig påvirkning ud over den, der kan henføres til eget arbejde, skal der træffes tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger til imødegåelse af sundhedsfaren.

Stk. 2. Andre beskæftigede end de,

der udfører arbejdet med produkterne eller nødvendigt arbejde i forbindelse hermed, må ikke udsættes for sundhedsfarlig påvirkning fra dette arbejde.

§ 22. Direktøren for Arbejdstilsynet kan, hvor særlige forhold foreligger, tillade afvigelser fra bestemmelserne i denne bekendtgørelse, når det skønnes rimeligt og fuldt forsvarligt.
...

Arbejdstilsynets afvisning af at undersøge børnearbejde

En mor til en 13-årig avis- og reklameomdeler henvendte sig til Arbejdstilsynet, da hun på baggrund af oplevelsen af datterens første arbejdsdag mente, at der var tale om alt for hårdt og tidskrævende arbejde for et barn på 13 år.

Arbejdstilsynet fandt under henvisning til, at arbejdsgiver kendte reglerne og havde overholdt bestemmelsen om underretning af forældre, at der i forhold til reglerne om unges arbejde ikke var grundlag for at gå videre med sagen. Den 13-åriges mor klagede over Arbejdstilsynets afgørelse til Arbejds miljølagnævnet.

Arbejds miljølagnævnet fandt, at der bestemt var grundlag for at gå videre med sagen. Dels gav den 13-åriges mors beskrivelse af datterens arbejdsforhold anledning til generelt at undersøge, om arbejdet falder ind under begrebet ”lettere budtjeneste,

herunder udbringning af aviser og reklamer”, hvilket efter reglerne om unges arbejde kan udføres af børn over 13 år.

Specifikt mente nævnet, at det skulle undersøges, om arbejdsgiver overholder bestemmelserne om arbejdstid og effektivt tilsyn i bekendtgørelsen om unges arbejde. I den forbindelse lagde nævnet vægt på, at det ikke fremgik, at den 13-årige selv var blevet oplyst om, at hun ikke måtte arbejde mere end syv timer på lørdage, og at arbejdsgiver sammen med oplysningen om, at ruterne var tilrettelagt, så arbejdstidsreglerne overholdes, også havde skrevet, at der de første gange vil medgå lidt ekstra tid.

Sagen blev følgelig hjemvist til fornyet behandling af Arbejdstilsynet. (j. nr. 2002-10-0026)

Regler

Arbejdsministeriets bekendtgørelse nr. 516 af 14. juni 1996 om unges arbejde.

§ 4. Ved enhver beskæftigelse af unge, som er under 18 år, skal der ved valg af arbejdsopgaver og ved arbejdets tilrettelæggelse drages omsorg for, at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

§ 5. Arbejdsgiveren iværksætter foranstaltninger efter § 4 jf. § 4 § 6 §§ 6 a-6 c og § 22 nr. 1, i bekendtgørelse om arbejdets udførelse, på baggrund af en vurdering af de risici arbejdet frembyder for de unge, idet der især skal tages hensyn til de særlige risici, der skyldes deres manglende erfaring, manglende bevidsthed om risici samt det forhold, at de endnu ikke er fuldt udviklede. Der skal endvidere tages hensyn til de fysiske, biologiske, kemiske samt psykiske påvirkninger, på såvel kort

som langt sigt, som de unge kan blive udsat for.

§ 6. Arbejdsgiveren skal sørge for, at de unge får grundig oplæring og instruktion, således at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejdsgiveren skal herunder gøre de unge bekendt med de foranstaltninger, der er truffet med hensyn til deres sikkerhed og sundhed.

Stk. 2. Hvor der skal findes brugsanvisninger vedrørende stoffer og materialer, tekniske hjælpemidler m.v. til brug for de ansatte under arbejdet, skal arbejdsgiveren sørge for, at de unge er fortrolige med de oplysninger, der fremgår af brugsanvisningen.

Stk. 3. Arbejdet skal udføres under effektivt tilsyn af en person, der er fyldt 18 år og har fornøden indsigt i arbejdets art. Tilsynet skal tilpasses arbejdets art.

...

§ 34. Arbejdsgiveren skal ved beskæftigelse af unge, der er under 15 år, eller som er omfattet af undervisningspligten, gøre de unges forældre eller værge bekendt med beskæftigelsen, herunder arbejdstidens længde, samt med de ulykkes- og sygdomsfarer, der eventuelt er forbundet med arbejdet, og de foranstaltninger, der er truffet vedrørende sikkerhed og sundhed.

§ 35. Den daglige arbejdstid må for unge, som er 13-15 år, eller som er omfattet af undervisningspligten, ikke overstige 2 timer på skoledage og 7 timer på andre dage end skoledage. Når den daglige arbejdstid er på 7 timer, skal den ligge samlet.

Stk. 2. Den samlede ugentlige arbejdstid må ikke overstige 12 timer i uger med skoledage og 35 timer i andre uger end skoleuger. ...

§ 39. Unge, som er 13-15 år, eller som er omfattet af undervisnings-

Regler

pligten, må ikke arbejde i tidsrummet mellem kl. 20.00 og kl. 6.00.

Bilag 4

Liste over hvad unge, som er fyldt 13 år, må beskæftiges med

...

19) Lettere budtjeneste, herunder udbringning af aviser og reklamer.

Forlængelse af efterkommelsesfrist for påbud vedr. spiserum og kontorrum

Arbejds miljøklagenævnet imødekom en anmodning om fristforlængelse, idet der var indgået en lejekontrakt vedrørende nye lokaler.

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om indretning af spiseplads og kontorarbejdsplads uden støj.

Der var i sagen anført, at der var planer om nye lokaler, men disse planer var ikke tilstrækkeligt konkrete til at hjemle en ændring i tilsynets afgørelse.

Nævnet imødekom anmodningen om forlængelse af fristen. Nævnet lagde vægt på, at der var indgået en lejekontrakt om nye lokaler og at hverken sikkerhedsgruppen eller Arbejdstilsynet havde nogle indvendinger mod forlængelsen af efterkommelsesfristen. (j. nr. 2002-10-0008)

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

Stk. 2. Skønner Arbejdstilsynet det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydelig fare for de ansattes eller andres sikkerhed eller sundhed, kan det påbyde, at faren straks imødegås, herunder

- 1) at de tilstedeværende øjeblikkelig fjerner sig fra farezonen,
- 2) at brugen af en maskine, en maskindel, en beholder, en præfabrikeret konstruktion, et apparat, et redskab, et andet teknisk hjælpemiddel eller et stof eller et materiale standses, eller
- 3) at arbejde i øvrigt standses.

Stk. 3. Direktøren for Arbejdstilsynet kan påbyde, at den, der har leveret eller markedsført et teknisk hjæl-

pemiddel, et personligt værnemiddel eller et stof eller materiale, som anvendt i overensstemmelse med dets bestemmelse alligevel viser sig at frembyde fare for sikkerhed eller sundhed, træffer de nødvendige foranstaltninger til afværgelse heraf. Det kan herunder påbydes,

- 1) at levering eller markedsføring standses,
- 2) at de pågældende tekniske hjælpemidler, personlige værnemidler eller stoffer eller materialer tilbagekaldes fra markedet.

Afslag på forlængelse af efterkommelsesfrist

Arbejds miljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om ikke at forlænge efterkommelsesfristen.

Sagen omhandlede et bilfirma, der ønskede en forlængelse af efterkommelsesfristen på ca. 1 år på grund af firmaets planer med hensyn til firmaets fortsatte beliggenhed på den nuværende adresse. Virksomheden anførte, at der ikke var truffet endelig afgørelse om en flytning, og derfor mente virksomheden, at det ville være relevant at afvente dette inden en montering af rumventilation.

Arbejdstilsynet fandt ikke, at der var grundlag for en fristforlængelse på det foreliggende grundlag, dels fordi virksomheden ikke kunne dokumentere nogle konkrete flytteplaner, og dels fordi virksomheden allerede havde fået en lang efterkommelsesfrist.

Klagenævnet tiltrådte tilsynets afgørelse og fandt således ikke, at der skulle gives en yderligere frist for efterkommelse af påbudet.

Nævnet lagde vægt på, at virksomheden havde oplyst, at der ikke var truffet en endelig afgørelse vedrørende endelig flytning og at virksomheden ikke kunne dokumentere konkrete planer med henblik på flytning af virksomheden. (j. nr. 2002-10-0033)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 77. Arbejdstilsynet kan påbyde, at forhold, der strider mod loven eller mod regler eller afgørelser i medfør af loven, bringes i orden straks eller inden en frist.

Stk. 2. Skønner Arbejdstilsynet det nødvendigt for at afværge en overhængende, betydelig fare for de ansattes eller andres sikkerhed eller sundhed, kan det påbyde, at faren straks imødegås, herunder

- 1) at de tilstedeværende øjeblikkelig fjerner sig fra farezonen,
- 2) at brugen af en maskine, en maskindel, en beholder, en præfabrikeret konstruktion, et apparat, et redskab, et andet teknisk hjælpemiddel eller et stof eller et materiale standses, eller
- 3) at arbejde i øvrigt standses.

Stk. 3. Direktøren for Arbejdstilsynet kan påbyde, at den, der har leveret eller markedsført et teknisk hjæl-

pemiddel, et personligt værnemiddel eller et stof eller materiale, som anvendt i overensstemmelse med dets bestemmelse alligevel viser sig at frembyde fare for sikkerhed eller sundhed, træffer de nødvendige foranstaltninger til afværgelse heraf.

Det kan herunder påbydes,

- 1) at levering eller markedsføring standses,
- 2) at de pågældende tekniske hjælpemidler, personlige værnemidler eller stoffer eller materialer tilbagekaldes fra markedet.

Afvisning på grund af overskridelse af klagefrist

Arbejds miljøklagenævnet fandt ikke grundlag for at bortse fra en overskridelse af klagefristen.

overskridelsen. (j. nr. 2002-10-0078)

Klagefristen var overskredet med flere uger. Der var ikke i klagen anført særlige grunde til, at klagefristen var overskredet. Arbejds miljøklagenævnet fandt ikke, at der forelå særlige grunde til at se bort fra fristoverskridelsen.

Klagenævnet lagde vægt på, at Arbejdstilsynets afgørelse ikke kunne opfattes som andet end en afgørelse om, at virksomheden skulle efterkomme et påbud om klemningsfare. Endvidere lagde klagenævnet vægt på, at der var givet korrekt vejledning om, at afgørelsen kunne påklages til Arbejds miljøklagenævnet, og at klagefristen var 4 uger.

Endelig lagde klagenævnet vægt på, at virksomheden i sin klage ikke kom med argumenter, der kunne begrunde en tilsidesættelse af frist-

Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 784 af 11. okto- ber 1999.

§ 81. Klage over en afgørelse truffet af Arbejdstilsynet i henhold til denne lov, jf. dog stk. 6, kan indbringes for Arbejdsmiljøklagenævnet inden fire uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende.

Stk. 2. Klagen sendes til Arbejdstilsynet. Hvis Arbejdstilsynet fastholder afgørelsen, videresendes klagen til behandling i Arbejdsmiljøklagenævnet.

Stk. 3. Rettidig klage har opsættende virkning, indtil Arbejdsmiljøklagenævnets afgørelse foreligger, eller nævnet bestemmer andet. Klager over afgørelser om forhold efter § 77, stk. 1, som skal bringes i orden straks, samt afgørelser efter § 77, stk. 2 og 3, har ikke opsættende virkning.

Stk. 4. Når særlige grunde taler derfor, kan Arbejdsmiljøklagenævnet behandle en klage og tillægge denne

opsættende virkning, selv om klagen ikke er fremkommet rettidigt.

Stk. 5. Afgørelser truffet af Arbejdsmiljøklagenævnet kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Returnering af anmeldelse af arbejdsulykke

En fagforening klagede på vegne af et medlem over, at Arbejdstilsynet returnerede anmeldelsen af en ikke-anmeldelsespligtig arbejdsulykke.

Arbejdstilsynet henviste til anmeldelsesbekendtgørelsen i begrundelsen for at returnere anmeldelsen, men præciserede efterfølgende, at praksis omkring ikke-anmeldepligtige ulykker var ændret i 2000 af ressourcehensyn, så anmeldelser af den art herefter konsekvent blev returneret.

Klager ønskede klagen behandlet af Arbejds miljøklagenævnet, ikke af Beskæftigelsesministeriet.

Arbejds miljøklagenævnet fandt, at nævnet ikke havde kompetence til at behandle en klage over Arbejdstilsynets afgørelse om at returnere anmeldelsen, idet der ikke var tale om en afgørelse efter arbejdsmiljøloven, men om en administrativ beslutning om prioritering af

Arbejdstilsynets ressourcer.

Nævnet bemærkede, at der ikke i forbindelse med afgørelsen sås foretaget nogen konkret vurdering af arbejdsmiljøet, og at klager over Arbejdstilsynets sagsbehandling og arbejdstilrettelæggelse behandles af Beskæftigelsesministeriet, hvortil klagen blev oversendt.

(j. nr. 2001-10-0110)

Regler

**Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 784 af 11. okto-
ber 1999.**

§ 75. Arbejdsministeren kan fastsætte regler om pligt til anmeldelse af arbejdsulykker, forgiftningstilfælde, erhvervsygdomme og andre forhold af arbejdsmiljømæssig betydning.

Stk. 2. Den, som under udøvelse af offentlig tjeneste eller hverv får kendskab til forhold, der strider mod denne lov eller regler udstedt i henhold til loven, skal underrette Arbejdstilsynet herom.

Stk. 3. En læge, der konstaterer eller får mistanke om, at en person har været udsat for skadelige påvirkninger på sin arbejdsplads, skal underrette Arbejdstilsynet. Arbejdsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Fakta om Arbejdsmiljøklagenævnet

Formål og kompetence

Arbejds miljøklagenævnet er sidste administrative klageinstans i klager over afgørelser truffet af Arbejdstilsynet i henhold til arbejdsmiljølovgivningen.

Nævnets kompetence omfatter de forvaltningsretlige spørgsmål som måtte knytte sig til de indbragte afgørelser.

Klager, der udelukkende angår forvaltningsretlige spørgsmål i relation til Arbejdstilsynets sagsbehandling skal derimod indbringes for beskæftigelsesministeren. Det samme gælder for klager over Arbejdstilsynets administration og myndighedsudøvelse. Responderende og vejledende virksomhed falder tillige uden for Arbejds miljøklagenævnets kompetence. Nævnet er øverste administrative klageinstans og nævnets afgørelser kan derfor ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Afgørelserne kan dog indbringes for Folketingets Ombudsmand eller ved civile søgsmål ved domstolene.

Sagsbehandling og afgørelse

I forbindelse med sagsbehandlingen anvender Arbejds miljøklagenævnet de materielle regler, der gælder for arbejdsmiljøområdet. Herudover gælder forvaltningsloven også for nævnets virksomhed. I forbindelse med behandlingen og oplysningen af en sag anvendes således forvaltningsretlige regler og grundsætninger. Med hensyn til sagens oplysning gælder officialprincippet, og parterne inddrages i sagsforberedelsen gennem partshøring.

Afgørelser træffes som udgangspunkt i møder med deltagelse af nævnets medlemmer. Nævnsmøderne afholdes som hovedregel 1 gang om måneden. I sager, der alene vedrører efterkommelsesfrist, opsættende virkning eller for sent indgivne klager, har nævnets formand dog kompetence til at træffe afgørelse på nævnets vegne, medmindre et eller flere af nævnets medlemmer begærer sagen mødebehandlet. Efter en skriftlig høring af nævnet kan for-

manden eller dennes stedfortræder træffe afgørelse på nævnets vegne i sager, hvor der er en fast praksis, eller som i øvrigt ikke giver anledning til tvivl.

Der foretages en fuldstændig efterprøvelse af såvel rets- som skønsspørgsmål, herunder hjemmelspørgsmål. Nævnets afgørelser skal være ledsaget af en begrundelse. Afgørelser af principiel betydning offentliggøres udover i årsberetningen i nævnets nyhedsbrev.

Klagefrister og opsættende virkning

Klager over Arbejdstilsynets afgørelser efter arbejdsmiljøloven skal indbringes for Arbejds miljøklagenævnet inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Klagen skal sendes til Arbejdstilsynet, som vurderer sagen på ny. Hvis Arbejdstilsynet helt eller delvist fastholder sin afgørelse, videregives klagen til Arbejds miljøklagenævnet.

Arbejdsmiljøklagenævnet anser en klage for rettidig, hvis den er post-stemplet senest 2 hverdage + 4 uger efter datoen for afsendelsen af Arbejdstilsynets afgørelse.

For sent indkomne klager vil som udgangspunkt blive afvist. Foreligger der særlige grunde, kan nævnet dog beslutte at behandle en klage, selv om klagen ikke er fremkommet rettidigt.

Klage til Arbejdsmiljøklagenævnet har som udgangspunkt opsættende virkning, indtil Arbejdsmiljøklagenævnets afgørelse foreligger.

Klage har dog ikke opsættende virkning ved påbud, hvorefter forholdene straks skal bringes i orden ("strakspåbud"), påbud, hvorefter faren straks skal imødegås, herunder at arbejdet skal standses ("forbud") samt påbud til leverandører om at levering eller markedsføring skal standses eller det pågældende produkt tilbageholdes.

Herudover kan Arbejdsmiljøklagenævnet beslutte at fratage en klage

opsættende virkning, fx under henvisning til forholdenes uforsvarlighed.

Information om nævnet

Arbejdsmiljøklagenævnets nyhedsbrev, "Afgørelser fra Arbejdsmiljøklagenævnet", udkommer ca. 1 gang i kvartalet. Nævnets nyhedsbreve bliver udsendt til en lang række abonnenter og kan rekvireres hos sekretariatet. Herudover er nyhedsbreve tilgængelige på Arbejdsmiljøklagenævnets hjemmeside www.amk.ama.dk, hvor diverse yderligere information vedrørende nævnet også kan findes.

Medlemmer

Arbejdsmiljøklagenævnet havde den 1. januar 2003 følgende sammensætning:

Formandskab:

Ankenævnnsformand Lisbet Jensen.
Stedfortræder for formanden kon-torchef Lone Adler.

Beskikkede medlemmer og stedfortrædere:

3 medlemmer er udpeget af Landsor-ganisationen i Danmark:

Konsulent Erik Nygaard,
Forbundet af Offentligt ansatte.
Miljøkonsulent Steen Mejlby,
Specialarbejderforbundet i Dan-mark.
Konsulent Jan Toft Rasmussen,
Dansk Metalarbejderforbund.

Suppleanter:

Konsulent Bjarne Petersen,
Handels- og Kontorforbundet i Danmark.
Faglig medarbejder Kjeld Sørensen,
Forbundet Træ-Industri-Byg i Dan-mark.

Konsulent Niels Sørensen,
Landsorganisationen i Danmark.

1 medlem er udpeget af Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd:

Faglig sekretær Helle Bang Hjorth,
Funktionærernes- og Tjenestemændenes Fællesråd.

Suppleant:

Faglig sekretær Gitte Daugaard,
Funktionærernes- og Tjenestemændenes Fællesråd.

1 medlem er udpeget af Akademikerernes Centralorganisation:

Konsulent Liselotte Jespersen,
Dansk Magisterforening.

Suppleant:

Konsulent Henrik Faurby Ahlers,
Akademikernes Centralorganisation.

1 medlem er udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening:

Chefkonsulent Torben A. Sørensen,
Dansk Arbejdsgiverforening.

Suppleant:

Underdirektør Thomas Philbert
Nielsen,
Dansk Arbejdsgiverforening.

1 medlem er udpeget af Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger og Landbruksraadet i Fællesskab:

Advokat Hanne Lindberg Greisen,
Sammenslutningen af Landbrugets
Arbejdsgiverforeninger og Landbruksraadet i Fællesskab.

Suppleant:

Fuldmægtig Carsten Jensen,
De danske Landboforeninger.

1 medlem er udpeget af Finanssektorens Arbejdsgiverforening:

Advokat Merete Preisler,
Finanssektorens Arbejdsgiverforening.

Suppleant:

Underdirektør Jannik Dresling,
Finanssektorens Arbejdsgiverforening.

1 medlem er udpeget af Kommunernes Landsforening, Amdsrådsforeningen i Danmark, Københavns og Frederiksberg Kommuner samt Finansministeriet i fællesskab:

Chefkonsulent Preben Meier Pedersen,
Kommunernes Landsforening.

Suppleanter:

Fuldmægtig Karen Rotzow,
Økonomistyrelsen.

Arbejds miljøkonsulent Jannike Horten,
Amtsrådsforeningen.

1 medlem er udpeget af Ledernes Hovedorganisation:

Kontorchef Lars Andersen,
Ledernes Hovedorganisation.

Suppleant:
Arbejds miljøkonsulent Signe Tønnesen,
Ledernes Hovedorganisation.

1 medlem er udpeget af Justitsministeriet:

Fuldmægtig Camilla Langergaard,
Justitsministeriet.

Suppleant:
Fuldmægtig Mette Johansen,
Justitsministeriet.

1 medlem er udpeget af Danmarks Tekniske Universitet:

Docent Per Langaa Jensen,
Danmarks Tekniske Universitet.

Suppleant:
Lektor Ole Broberg,
Danmarks Tekniske Universitet.

1 medlem er udpeget af Sundhedsministeriet:

Vacant

Suppleant:
Vacant

Personale

Sekretariatsbetjeningen af Arbejds miljøklagenævnet varetages af sekretariatet for Arbejds markedets Ankenævn.

Pr. 31. december 2002 var følgende beskæftiget med Arbejds miljøklagenævnet:

Formand cand.jur. Lisbet Jensen
Stedfortræder cand.jur. Lone Adler
Fuldmægtig cand.jur. Anne-Marie von Benzon
Fuldmægtig cand.jur. Anders Levy
Fuldmægtig cand.jur. Siri Leth Stolzenbach
Fuldmægtig cand.jur. Kenn Erik Tranemose
Fuldmægtig cand.merc.jur. Teresa Egehoved Tørslov

Statistik

Tabel 1. Antal afgørelser og omgørelsesprocent fordelt på sagsområde

Sagsområde	Antal afgørelser	Ændrede afgørelser	Omgørelsesprocent
Sikkerhedsarbejde	6	1	17 %
Bedriftssundhedstjeneste	4	1	25 %
Arbejdets udførelse	13	3	23 %
Arbejdsstedets indretning	23	8	35 %
Arbejdets udførelse/arbejdsstedets indretning	6	1	17 %
Tekniske hjælpemidler	18	4	22 %
Stoffer og materialer	1	0	0 %
Unge under 18 år	1	1	100%
Forvaltningsret	1	1	100 %
Efterkommelsesfrist	8	0	0 %
Diverse	2	1	50 %
Total	83	21	25 %
Klagefrist	7		
Nævnets kompetence	2		
Total	92		

Bemærkninger til tabel 1: Tallene viser, at knap en tredjedel af nævnets afgørelser har angået arbejdsstedets indretning. Sager om arbejdets udførelse og om tekniske hjælpemidler har også været relativt hyppige. Omgørelsesprocenten for afgørelser var i 2002 på 25 %. Omgørelsesprocenten er udtryk for den procentvise andel af afgørelserne, hvor nævnet helt eller delvist har ændret Arbejdstilsynets afgørelse. I omgørelsesprocenten er også medregnet nævnets afgørelser om at hjemvise en sag til fornyet behandling i Arbejdstilsynet. Spørgsmål om overskridelse af klagefrist og nævnets kompetence forelægges nævnet, uden at der foreligger en afgørelse herom fra Arbejdstilsynet. Derfor er der ikke udregnet en omgørelsesprocent for disse sager.

Tabel 2. Antal oprettede sager fordelt på sagstype

Sagstype	Antal oprettede sager
Klagesager	87
Genoptagelsessager	6
Ombudsmandssager	0
Total	93

Bemærkninger til tabel 2: Tallene viser, at der blev oprettet 93 sager i 2002, og at 87 heraf var klagesager. Tallene er ikke udtryk for det samlede antal indgivne klager over Arbejdstilsynets afgørelser. Klager skal indsendes til Arbejdstilsynet, som revurderer sagen og kan beslutte at give klager ret. Hvis Arbejdstilsynet fastholder sin afgørelse, bliver sagen sendt til nævnet. Det er derfor alene de sager, hvor Arbejdstilsynet fastholder sin afgørelse, der bliver registreret i nævnet.

Tabel 3. Antal afgørelser fordelt på afgørelsesform

Afgørelsesform	Antal afgørelser
Afgørelser på nævnsmøde	88
Formandsafgørelser	4
Total	92

Bemærkninger til tabel 3: Tallene viser, at 96 % de i alt 92 afgørelser i 2002 er blevet truffet på nævnsmøde med deltagelse af nævnsmedlemmerne. 4 % af afgørelserne er blevet truffet efter den særlige formandskompetence. Formanden er tillagt kompetence til at træffe afgørelse på nævnets vegne i sager om efterkommelsesfrist, klagefrist og opsættende virkning, medmindre ét eller flere nævnsmedlemmer ønsker, at sagen bliver mødebehandlet. Endvidere har formanden kompetence til at træffe afgørelse efter skriftlig høring af nævnet i sager, hvor der er en fast praksis.

Tabel 4. Antal afsluttede sager fordelt på afslutningsform

Afslutningsform	Antal afsluttede sager
Afgørelser	92
Klage trukket/bortfaldet o.l.	9
Total	101

Bemærkninger til tabel 4: Tallene viser, at der er truffet afgørelse i 91 % af de i alt 101 afsluttede sager. 9 % af sagerne er afsluttet på grund af, at klager har trukket klagen tilbage, eller at sagen er bortfaldet af andre grunde.

Tabel 5. Gennemsnitlig sagsbehandlingstid for afsluttede sager

Afslutningsform	Antal dage
Afgørelse på nævnsmøde	151
Formandsafgørelse	82
Klage trukket/bortfaldet o.l.	71
Alle afsluttede sager	131

Bemærkninger til tabel 5: Tallene viser, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for alle afsluttede sager har været 131 dage. En afgørelse, der er truffet på nævnsmøde, har gennemsnitligt været 151 dage undervejs. Afgørelser truffet i henhold til den særlige formandskompetence i sager, hvor der er en fast praksis, samt vedrørende efterkommelsesfrist, klagefrist og opsættende virkning har gennemsnitligt været 82 dage undervejs. Formålet med at tillægge formanden kompetence i disse sager er da også, at sagerne skal behandles hurtigere end andre sager.

Emneregister 2001-2002

FORSKELLIGE SAGSOMRÅDER

(Tallene i parentes henviser til årsberetningen for det pågældende år og sidetal. For så vidt angår ældre sager henvises til tidligere årsberetninger.)

Et kompliceret anlægsarbejde

2000-10-0025. En fagforening klagede over Arbejdstilsynets håndtering af en række forskellige arbejdsmiljøproblemer ved et større anlægsarbejde i København (2001.14)

Klage fra fagforening over en række forhold

2000-10-0097. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke grundlag for at anfægte Arbejdstilsynets vurderinger i det omfang, der var tale om afgørelser efter arbejdsmiljøloven. Dog havde Arbejdstilsynet ikke overholdt det forvaltningsretlige ligebehand-

lingsprincip ved ikke at begrunde fravigelse af praksis vedrørende arbejdspladsvurdering, som dog siden var gennemført tilfredsstillende. (2001.24)

SIKKERHEDSARBEJDE

Virksomheds etablering af sikkerhedsorganisation

2002-10-0036. En virksomhed klagede over et påbud om etablering af sikkerhedsorganisation, idet ingen af de ansatte på virksomheden ønskede at blive valgt til sikkerhedsrepræsentant. (2002.20)

Dispensation fra reglerne om sikkerhedsorganisation

2002-10-0037. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, at det arbejde klienterne på et forsorghjem udførte var omfattet af arbejdsmiljølovens bestemmelser om organisering af sikkerhedsarbejde, men at der

kunne gøres dispensation fra bestemmelserne. (2002.24)

Sikkerhedsudvalgsformands kompetence

2001-10-0067. Arbejdsmiljøklagenævnet fastslog, at der skulle være overensstemmelse mellem arbejdsgiveren og dennes repræsentant i sikkerhedsudvalget, idet sikkerhedsudvalget ellers ikke ville kunne fungere som forudsat i lovgivningen. (2001.30)

Skriftlig arbejdspladsvurdering

2000-10-0094. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt tilsynets afgørelse om, at en restaurant skulle lave en skriftlig arbejdspladsvurdering (APV). Nævnet forlængede dog efterkommelsesfristen med 1 måned. (2001.42)

Oprettelse af sikkerhedsorganisation

2000-10-0085. Arbejdsmiljøklagenævnet ophævede tilsynets afgørelse om, at en restaurant skulle oprette en sikkerhedsorganisation. (2001.38)

2000-10-0091. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt tilsynets afgørelse om, at en restaurant skulle oprette en sikkerhedsorganisation. (2001.36)

Ikke dispensation fra pligten til etablering af sikkerhedsorganisation

2000-10-0067. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afslag på ansøgning om dispensation, men fandt i modsætning til Arbejdstilsynet, at der i reglerne var hjemmel til at meddele dispensation. (2001.40)

BEDRIFT-SUNDHEDSTJENESTE

Gebyr for kontrolbesøg i bedrifts-sundhedstjeneste (BST)

2000-10-0125. Arbejdsmiljøklagenævnet ophævede en afgørelse fra Arbejdstilsynet om, at Dansk Akkrediterings (DANAK) afgørelse om pålæggelse af gebyr i forbindelse med kontrolbesøg i en BST skulle fastholdes. (2001.42)

Indtrouddannelse efter 4 års ansættelse

2002-10-0090. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at en virksomhed ikke kunne få dispensation fra kravet om obligatorisk introduktionsuddannelse. (2002.26)

Dispensationsansøgning om BST-medarbejders deltagelse i introduktionskurset

2002-10-0040. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at der ikke skulle gives dispensation for reglerne om deltagelse i introduktionsuddannelsen. (2002.30)

Tilbagekaldelse af godkendelse af en BST-medarbejders kvalifikationer

2002-10-0058. Arbejdstilsynet opretholdt DANAKs afgørelse, selv om BSTen gjorde gældende, at DANAK tidligere havde godkendt kvalifikationer hos den person, DANAK nu fandt ukvalificeret. Klagenævnet fandt, at hensynet til BSTens berettigede forventning om en godkendelse, gjorde at godkendelsen uden vilkår alligevel skulle opretholdes. (2002.34)

ARBEJDETS UDFØRELSE

Ensidigt gentaget arbejde på slagteri

2000-10-0114-0116. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at effektiviteten skulle nedsættes på udbeningsafdelinger, eventuelt gennem nedsættelse af akkordnormer eller arbejdstid med udskæring. (2001.46)

Hjælpemidler skulle bruges ved løft

2000-10-0090. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt påbud om anvendelse af hjælpemidler ved udbringning af hårde hvidevarer. (2001.48)

Fysiske belastninger – Plejearbejde

2001-10-0039. Nævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om plejearbejde i et privat hjem. (2001.52)

Unødig fysisk belastning og uhenigtsmæssige arbejdsstillinger

2000-10-0108. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte et påbud om, at en virksomhed skulle træffe effektive foranstaltninger imod, at de ansatte blev udsat for unødige og sundhedsskadelige belastninger. (2001.56)

Alternativer ved efterkommelse af påbud

2001-10-0037. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte et strakspåbud, Arbejdstilsynet havde afgivet, men fandt det op til virksomheden at vurdere, hvorledes påbudet skulle efterkommes. (2001.54)

Revurdering af afgørelse om brug af personlige værnemidler ved trykrensning

2001-10-0100. En arbejdsgiverforening anmodede under henvisning til en undersøgelse af eksponeringen

for rengøringsmidler i aerosol ved trykrensning Arbejdsmiljøklagenævnet om genoptagelse af en sag. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke grundlag for at tilsidesætte sin tidligere afgørelse i sagen, idet nævnet fortsat var enig med Arbejdstilsynet. (2002.36)

Støv fra slaggebelægning

2002-10-0050. Arbejdsmiljøklagenævnet var enig med Arbejdstilsynet i, at der skulle træffes foranstaltninger, der forhindrede støvudvikling fra slaggebelægningen på virksomheden. (2002.38)

Støjbelastning ved kimning

2002-10-0055. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at støjbelastningen ved kimning skulle nedbringes. (2002.40)

Arbejdsstillinger i bus

2001-10-0090. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om at ophæve Arbejdstilsynets afgørelse om sikring mod unødige fysiske belastninger og uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og belastninger ved arbejde med persontransport i busser. (2002.42)

Sikring mod kvælning/forgiftning ved arbejde i vandindvindingsbygværker

2001-10-0105. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at et vandværk skulle sikre adgangsveje til pejlebrønde/bygværker samt sikre mod kvælning mv. før og under ophold i disse, men nævnet satte efterkommelsesfristen til én måned. (2002.46)

ARBEJDSSTEDETS INDRETNING

Recirkulation af procesluft

2001-10-0040. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afslag på anmodning om dispensation fra forbudet mod recirkulation af procesluft. (2001.70)

Tilførsel af frisk erstatningsluft

2000-10-0109. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om tilførsel af frisk erstatningsluft i passende temperatur til erstatning for den luft, der suges ud via procesudsugning over komfur og opvaskemaskine. (2001.58)

Kontrolanordning på procesventilation

2000-10-0068. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om etablering af kontrolan-

ordning på procesventilation i køkken til angivelse af utilstrækkelig funktion. (2001.62)

Kontrolanordning og alarm på procesventilation

2000-10-0117. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets påbud om etablering af kontrolanordning på procesventilation i køkken til angivelse af utilstrækkelig funktion. Nævnet fandt imidlertid, at der ikke kunne stilles krav om alarm i form af lyd- eller lyssignal ved utilstrækkelig funktion af ventilationsanlægget. (2001.66)

Opvarmning i pakkerihal

2000-10-0033. Arbejdsmiljøklagenævnet ophævede Arbejdstilsynets påbud om, at temperaturen i et fast arbejdssted skulle tilpasses den menneskelige organisme. (2001.72)

Indretning af skærmarbejdspladser

2002-10-0069. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at der skulle træffes effektive foranstaltninger til, at skærmarbejdspladserne blev dimensioneret og indrettet således, at der var tilstrækkelig plads til at hvile hænder og underarme foran tastatur/musen. (2002.50)

Indretning af skærmarbejdspladser og niveauindplacering

2002-10-0018. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om, at virksomhedens skærmarbejdspladser skulle indrettes, så arbejdet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejdstilsynet havde i den forbindelse indplaceret virksomheden som en niveau 3-virksomhed. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt, som i tidligere afgørelser, ikke at nævnet

kunne behandle Arbejdstilsynets indplacering af virksomheden som niveau 3-virksomhed, idet niveauindplaceringen ikke er en afgørelse efter arbejdsmiljøloven. (2002.54)

Påbud om foranstaltninger mod reflekser og modlys i skærme (computer)

2002-10-0014. Arbejdsmiljøklagenævnet opretholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at træffe foranstaltninger så skærmarbejdspladserne i forkontoret indrettes, så generende reflekser og nordlys i skærme undgås. (2002.58)

Forbud mod recirkulation af procesluft til arbejdslokaler

2002-10-0048. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at der ikke måtte ske recirkulation til arbejdsrum af den udsugede luft fra lokaler, hvor der skete træforarbejdning. Nævnet

lagde vægt på, at træstøv i høje koncentrationer kunne være kræftfremkaldende samt, at der ved bearbejdning frigjordes terpener til procesluften. (2002.62)

Klage over afslag på dispensation for manglende dagslys

2002-10-0028. Arbejdsmiljøklagenævnet hjemviste Arbejdstilsynets afgørelse, da nævnet ikke på det foreliggende grundlag kunne tage endeligt stilling til, om de fire kontorer opfyldte arbejdsmiljølovgivningens krav. (2002.66)

Arbejdssteders indretning på bibliotek

2002-10-0035. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at bibliotekarbejdspladserne skulle indrettes med borde, så arbejdet kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. (2002.68)

Højdeindstillelige borde på bibliotek

2002-10-0043. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at arbejdet ved bordene ved bibliotekararbejdspladserne i udlånet på et bibliotek kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt ved de eksisterende borde, der ikke kunne højereguleres. (2002.70)

Konkret vurdering af autoværksted

2002-10-0009. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om rumventilation på et autoværksted. Nævnet fandt samtidig, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte Arbejdstilsynets konkrete skøn eller kræve målinger af luften. (2002.72)

Ventilation ved plastblæsestøbemaskiner

2001-10-0079. Arbejdsmiljøklagenævnet hjemviste sagen til fornyet behandling i Arbejdstilsynet. Nævnet lagde vægt på, at der ikke var tilstrækkelige oplysninger om, hvorvidt der blev udviklet sundhedsskadelig eller generende luftforurening ved maskinerne. (2002.76)

Udendørs arbejde på savværk

2001-10-0093. Arbejdsmiljøklagenævnet var enige med Arbejdstilsynet i, at arbejdet i forbindelse med sortering og stabling af tømmer/brædder ikke er arbejde, der efter sin art er udendørs, men nævnet fandt imidlertid, at det som følge af de konkrete forhold på savværket var åbenbart urimeligt at påbyde, at arbejdet med sortering og stabling af tømmer/brædder skulle foregå i forsvarlige arbejdsrum. (2002.78)

Indretning af arbejdslokaler med en forsvarlig rumhøjde

2002-10-0038. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om indretning af arbejdslokaler med en forsvarlig rumhøjde, herunder gav nævnet afslag på virksomhedens anmodning om dispensation fra samme krav. (2002.80)

Afslag på dispensation til at recirkulere udsugningsluft fra el-kirurgi

2002-10-0032. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at der ikke kunne dispenseres fra recirkulationsforbudet ved recirkulering af udsugningsluft fra el-kirurgi på et hospital. (2002.84)

ARBEJDETS UDFØRELSE/ ARBEJDSSTEDETS INDRET- NING

Rumventilation i svejsehal

2000-10-0044. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte en afgørelse om, at der skulle etableres lavtryksudsugning i forbindelse med svejsearbejde i en svejsehal. Nævnet fandt videre, at det havde været hensigtsmæssigt, såfremt Arbejdstilsynet havde foretaget en skriftlig høring efter tilsynsbesøget og dermed sikret sig, at sikkerhedsrepræsentanten var blevet hørt i alle afgørende forhold i sagen. (2001.74)

Indretning af udgangskasser

2000-10-0112. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at arbejdet ved udgangskasserne i virksomheden ikke kunne udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. (2001.78)

Ventilation ved plastsprøjtestøbe- maskiner

2001-10-0076. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at virksomheden skulle etablere procesventilation ved 10 plastsprøjtemaskiner til fjernelse af dampe fra den opvarmede plast. (2001.80)

TEKNISKE HJÆLPEMIDLER

Anvendelse af kantpresse

2001-10-0034. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om, at det skulle sikres, at en kantpresse blev anvendt på en sikkerhedsmæssig fuldt forsvarlig måde. (2001.84)

Sikring af bukkemaskine

2001-10-0024. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets påbud om sikring med 3 positionsfodkontakt, der var afgivet efter en ulykke ved en bukkemaskine. (2001.88)

Kontrol af privat trappelift og adgang til private hjem

2002-10-0042. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse om, at der ikke kunne meddeles dispensation for den to-årige besigtigelse af elevatoren. (2002.86)

Sikring af palleløfter

2001-10-0056. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at en leverandør af en palleløfter skulle tilbyde en køber at sikre dennes palleløfter på en række punkter. (2002.88)

Afskærmning, nødstop samt tilpas- set tilsyn

2002-10-0023-25. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at der skulle træffes foranstaltninger, der hindrede personer i at komme i berøring med

maskinsaksens kniv fra bagsiden, og at de to søjleboremaskiner skulle forsynes med lettilgængelige nødstop. (2002-92)

CE-mærket anlæg ikke lovmæssigt indrettet

2001-10-0109. En virksomhed klagede over et påbud fra Arbejdstilsynet om, at indretningen af et maskin-anlæg, hvor det ikke fra betjeningsstedet kunne sikres, at personer ikke opholdt sig tæt ved bevægelige maskindele, rummede fare for personskade. Arbejdsmiljøklagenævnet opretholdt Arbejdstilsynets påbud. (2002.94)

STOFFER OG MATERIALER

Fastsættelse af kodenummer

2000-10-0075. Arbejdsmiljøklagenævnet traf afgørelse om at annullere Arbejdstilsynets afgørelse, da kla-

genævnet fandt, at den var ugyldig. (2001.90)

Sprøjtelakering på skiftende værksteder

2002-10-0049. Arbejdsmiljøklagenævnet fastholdt Arbejdstilsynets afgørelse om, at det skulle være et vilkår for en dispensation fra reglerne om anvendelse af sprøjtekabine, at der ikke måtte være uvedkommende til stede i lokalet under sprøjtelakering. (2002.96)

UNGE UNDER 18 ÅR

Dispensation fra reglerne om unges alenearbejde

2000-10-0106. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afslag på ansøgning om dispensation fra reglerne om unges alenearbejde i kiosker mv. (2001.44)

Arbejdstilsynets afvisning af at undersøge børnearbejde

2002-10-0026. Arbejdsmiljøklagenævnet hjemviste sagen til fornyet behandling hos Arbejdstilsynet. Nævnet fandt, at der var grundlag for at gå videre med sagen. (2002.98)

EFTERKOMMELSESRIST

Klage over at efterkommelsesfrist var kortere end klagefrist

2001-10-0050. Arbejdsmiljøklagenævnet tiltrådte Arbejdstilsynets afgørelse vedrørende efterkommelsesfrist for opfyldelse af påbud om udlevering af projektmateriale til granskning. (2001.92)

Klage fra sikkerhedsrepræsentant over Arbejdstilsynets forlængelse af efterkommelsesfrist

2001-10-0052. Arbejdsmiljøklagenævnet kunne ikke tiltræde Arbejdstilsynets afgørelse om en forlængelse af efterkommelsesfristen for opfyldelse af påbud angående kortlægning af støj og akustik i et kommunalt fritidscenter. (2001.94)

Anmodning om forlængelse af efterkommelsesfrist for kortlægning af støjproblemer

2001-10-0092. Arbejdsmiljøklagenævnet forlængede fristen for efterkommelse af påbud om kortlægning af støjproblemer i et kommunalt fritidscenter, idet støjmålinger i sommerperioden ville være misvisende. (2001.96)

Forlængelse af efterkommelsesfrist for påbud vedr. spiserum og kontorrum.

2002-10-0008. Arbejdsmiljøklagenævnet imødekom en anmodning om fristforlængelse, idet der var indgået en lejekontrakt vedrørende nye lokaler. (2002.102)

Afslag på forlængelse af efterkommelsesfristen.

2002-10-0033. Klagenævnet tiltrådte tilsynets afgørelse og fandt således ikke, at der skulle gives en yderligere frist for efterkommelse af påbudet.

Nævnet lagde vægt på, at virksomheden havde oplyst, at der ikke var truffet en endelig afgørelse vedrørende endelig flytning og at virksomheden ikke kunne dokumentere konkrete planer med henblik på flytning af virksomheden.

KLAGEFRIST

Realitetsbehandling på trods af fristoverskridelse

2000-10-0126. Arbejdsmiljøklagenævnet besluttede at realitetsbehandle en klage, uanset at klagefristen var overskredet, da Arbejdstilsynets afgørelse led af åbenbare formelle og hjemmelmæssige mangler. (2001.98)

Afvisning på grund af overskridelse af klagefrist

2002-10-0078. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke grundlag for at bortse fra en overskridelse af klagefristen. Klagefristen var overskredet med flere uger. Der var ikke i klagen anført særlige grunde til, at klagefristen var overskredet. Arbejdsmiljøklagenævnet fandt ikke, at der forelå særlige grunde til at se bort fra fristoverskridelsen. (2002.106)

NÆVNETS KOMPETENCE

Returnering af anmeldelse af arbejdsulykke

2001-10-0110. Arbejds miljøklagenævnet fandt, at nævnet ikke havde kompetence til at behandle en klage over Arbejdstilsynets afgørelse om at returnere en anmeldelse. (2002.108)

AFGIVELSE AF PÅBUD

Tilsynets reaktionsmåde og vurdering af forhold under besøg

2001-10-0054. Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at der ikke var grund til at anfægte, at tilsynet i to rapporter ikke havde reageret overfor virksomheden i forhold til de fleste af et antal punkter, som klager havde indberettet til tilsynet. (2001.100)

FORVALTNINGSRET

Delvist afslag på aktindsigt

2000-10-0048. Arbejds miljøklagenævnet traf afgørelse om, at virksomheden kunne få fuld aktindsigt i 2 dokumenter, mens et i sin helhed er undtaget fra aktindsigt. (2001.102)

Stikordsregister

Stikordsregister

Aktindsigt	129	Plastblæsestøbemaskine	76, 125
Anmeldelse af arbejdsulykker	22, 109	Recirkulation	64, 74, 84, 123-125
Arbejdsbord	10, 11, 51, 55, 68, 69, 71	Rumhøjde	11, 12, 80, 81, 125
Arbejdets udførelse	22, 39, 41, 43, 47, 51, 59, 77, 98, 115, 122, 126	Sikkerhedsarbejde	13, 21, 22, 24, 115, 120
Arbejdspladsvurdering	120	Sikkerhedsorganisation	12, 20-25, 120, 121
Arbejdsstedets indretning	51, 55, 59, 115, 129	Sikkerhedsrepræsentant	12, 13, 20-5, 120, 126, 128
Bedriftsundhedstjeneste	24, 121	Skærmarbejdsplads	11, 50, 54, 58, 124
Begunstigende forvaltningsakt	9, 14, 16, 17	Slaggebelægning	38, 122
CE-mærke	94, 127	Sprøjtrelakering	96, 127
Dagslys	60, 66, 67, 124	Stoffer og materialer	21, 25, 51, 55, 59, 63, 73, 76, 77, 97, 99, 115
Dispensation	12, 24, 26, 30, 38, 80, 84, 86, 96, 120, 121, 123-127	Støj	40, 41, 51, 55, 59, 67, 73, 81, 102, 122, 128
Efterkommelsesfrist	46, 102, 104, 115-117, 120, 123, 127, 128	Tekniske hjælpemidler	12, 21, 25, 51, 55, 59, 80, 81, 87, 89, 92-95, 99, 103, 105, 115, 126
Forvaltningsret	7, 9, 14-16, 115, 120, 128	Tertiære momenter	15, 16
Genoptagelse	36, 116, 122	Tilpasset tilsyn	92, 126
Høreværn	40, 41	Trappelift	86, 126
Klagefrist	106, 115-117, 127, 128	Trykrengrøring	36, 122
Kontorarbejdsplads	9, 10-12, 102	Træstøv	62, 124
Leverandør	25, 88, 90, 94, 112, 126	Udendørs arbejde	78, 125
Maskindirektiv	88	Unge	98-100, 115, 127
Niveauindplacering	54, 92, 124	Ventilation	12, 46, 62-64, 72-74, 80, 84, 104, 123, 125, 126
Nødstop	92, 126, 127	Åndedrætsværn	36, 63, 73
Opsættende virkning	107, 112, 116, 117		
Personlige værnemidler	37, 47, 103, 105, 122		
Procesventilation	62, 84, 122, 126		

